



Planeringsförutsättningar och anvisningar för förvaltningarnas arbete inför budget 2023 med plan för 2024-2028

INNEHÅLL

Inledning.....	3
Budgetprocessen 2023-2028	3
Kommunövergripande mål för perioden	5
Förutsättningar inför arbetet med budget 2023 med plan för 2024-2028	7
Ekonomiska förutsättningar.....	7
Sveriges Kommuner och Regioner – Ekonomirapport och skatteunderlagsprognos.....	7
Jämförelser med andra kommuner	8
Linköpings kommuns ekonomiska förutsättningar	10
Nämndernas ekonomiska ramar	13
Investeringsramar	15
Demografiska förutsättningar.....	18
Befolkningsförändringar.....	18
Befolkningsprognoser som används som underlag till budgeten.....	18
Årstakt för befolkningsförändringen	19
Strategiska utvecklingsområden.....	20
Ekonomi	20
Segregation och trygghetsskapande arbete.....	20
Växande stad	23
Klimat- och miljöarbete.....	24
Äldreomsorg	24
Digitalisering	25
Personal- och kompetensförsörjning	26

Bilagor

Bilaga 1: Tidplan för arbetet med budget 2023 med plan för 2024-2028 (beslut KS 2021-08-24 § 245).

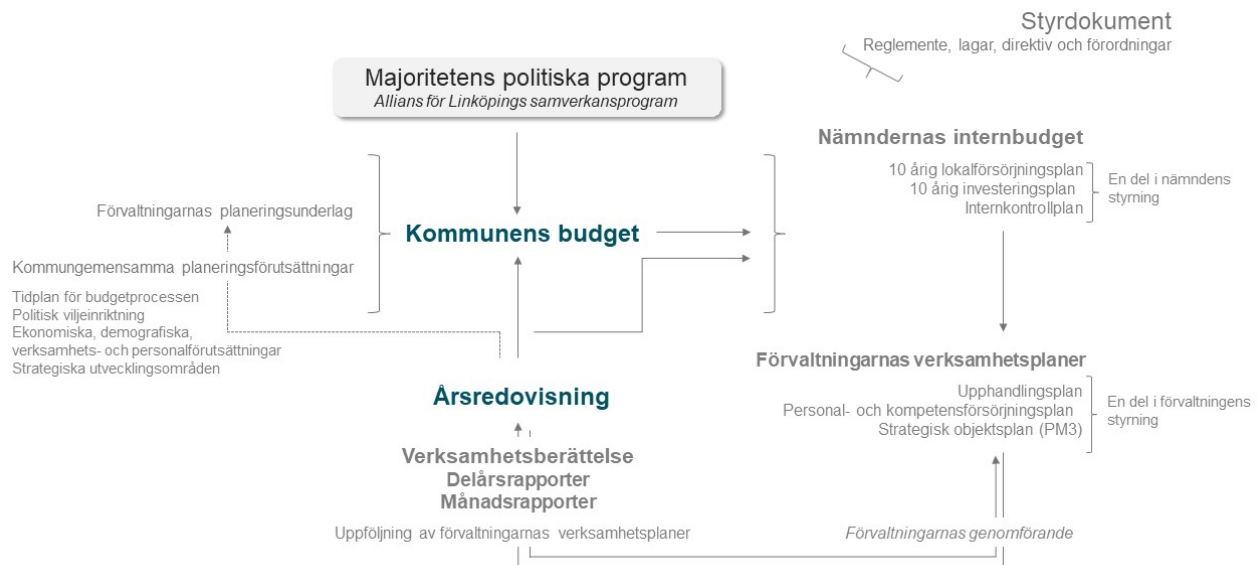
Bilaga 2: Mall till förvaltningarnas planeringsunderlag (se separat fil).

Kommunens styrdokument finns samlade på kommunens webbplats, se linkoping.se/kommun-och-politik. I planeringen ska nämnder och förvaltningar ta hjälp av styrdokumentet som är styrande i den kommunala verksamheten och ger vägledning till vad som behöver göras.

Inledning

Kommunledningsförvaltningen tar varje år fram kommunövergripande planeringsförutsättningar som en del i arbetet med kommundirektörens underlag till budget. Planeringsförutsättningarna innehåller övergripande verksamhetsmässiga, ekonomiska och demografiska förutsättningar. Här framgår också kommungemensamma strategiska utvecklingsområden och aktuella anvisningar till förvaltningarnas arbete med planeringsunderlag. Utifrån planeringsförutsättningarna ska förvaltningarna lämna sina respektive planeringsunderlag till Kommunledningsförvaltningen senast 2022-02-07 inför kommunledningsgruppens beredning i februari. Under rubriken "Nämndernas ekonomiska ramar" anges de budgetramar som förvaltningarna ska utgå från i sin beredning av planeringsunderlaget.

Bilden nedan visar kommunens planeringsmodell för budgetarbetet



Budgetprocessen 2023-2028

Kommunens budget med plan för kommande fem år är det centrala dokumentet för att styra den kommunala verksamhetens inriktning och omfattning. Budgeten omfattar all kommunal verksamhet och beskriver de målsättningar och resultat som är prioriterade. I budgeten fastslås hur kommunens samlade resurser ska fördelas mellan nämnder och verksamheter utifrån politisk viljeinriktning och prioritering. Den politiska viljeinriktningen omsätts i budgeten till ekonomiska ramar, mål och uppdrag för de olika nämndernas verksamhet de kommande åren. Budgetprocessen blir därigenom central för kommunens mål- och verksamhetsstyrning genom att tydliggöra nämndernas uppdrag och förväntat resultat. Ingångsvärden för kommunens budget är lagstiftning, reglemente, styrdokument, majoritetens politiska program samt aktuella planeringsförutsättningar utifrån ekonomi, demografi, statlig styrning och andra omvärldsfaktorer.

Budgeten för 2023 med plan för 2023-2027 beslutas av kommunfullmäktige den 2022-12-06. Utifrån den plan med ekonomiska ramar för åren 2023-2027 som kommunfullmäktiges beslutade om när de fastställde Budget för 2022 med plan för 2023-2027 den 2021-09-28 och 2021-11-23 arbetar nämnderna och förvaltningarna fram en internbudget för 2023 med plan för 2024-2028. Nämnderna och alla verksamheter ska sträva efter att utifrån de givna resurserna optimera nyttan för de som använder kommunens tjänster. Senast den 2022-11-04 ska nämnderna lämna internbudgetarna till Kommunledningsförvaltningen. *Med anledning av att det är valår 2022 kan de nya nämnderna revidera sina internbudgetar och om de gör det ska de reviderade internbudgetarna lämnas senast den 1 april till Kommunledningsförvaltningen.* Planen för åren 2024-2028 ligger till grund för nästkommande års budgetarbete.

Respektive nämnd svarar för att de fackliga organisationerna informeras om nämndens förutsättningar inför budgetarbetet, uppläggningsen av arbetet med mera i samband med att budgetarbetet inleds. Internbudgeten ska förhandlas enligt MBL § 11 för nämnder där internbudgeten har direkt inverkan på medarbetare.

Följande bilagor ska upprättas i samband med internbudget och godkännas av nämnd

- 10 årig investeringsplan (gäller endast de nämnder som har mer omfattande investeringsvolym),
- 10-årig lokalförsörjningsplan,
- Internkontrollplan,

Följande bilagor ska upprättas av förvaltningen i samband med internbudget:

- Förvaltningens verksamhetsplan,
- Upphandlingsplan,
- Strategisk objektsplan (IT-styrning),
- Personal- och kompetensförsörjningsplan,
- Plan för uppföljning av privata utförare

Kommunfullmäktige beslutar 2022-12-06 om budget för 2023 med plan för 2024-2028 med kommunövergripande mål, strategiska utvecklingsuppdrag och prioriterade styrdokument för hela kommunen samt ekonomiska ramar för respektive nämnd (avser både drift och investeringar).

Kommunstyrelsen antog den 2021-08-24 tidplan för budget 2023 (KS 2021-08-24 § 245), se bilaga 1.

Kommunens styr- och ledningssystem omfattar övergripande strategier och kärnvärden samt kommunens modell för mål- och verksamhetsstyrning. En detaljerad beskrivning av kommunens styr- och ledningssystem finns beskrivit i kommunens reglemente, kap. 4.

Kommunövergripande mål för perioden

Kommunfullmäktige har fastställt 13 kommunövergripande mål som tydliggör politiska prioriteringar och inriktningen för de olika nämndernas verksamhet. De kommunövergripande målen kompletterar nämndernas uppdrag enligt reglementet och är tvärssektoriella i betydelsen att alla nämnder kan arbeta mot dem. De kommunövergripande målen, som anges nedan, utgår från majoritetens politiska program för mandatperioden.

Målområde Samhälle

Målområde samhälle beskriver vad kommunen ska uppnå för att utveckla närmiljön och Linköping som plats.

Ett attraktivt och tryggt Linköping

Linköping är den ekonomiska motorn i en växande region. Alla tar ansvar för varandra i en kommun som växer på ett socialt hållbart sätt. Organisationer och näringsliv ges förutsättningar att göra skillnad för ökad social sammanhållning och trygghet. I utvecklingen av Linköping har tätort och landsbygd lika hög prioritet. Helheten är i fokus när nya stadsdelar planeras och trafiksystemet utvecklas. Stadsmiljön är attraktiv och har en hög kvalitet där tillgänglighet för samtliga trafikslag också värnas och utvecklas. Linköpings kommun skapar förutsättningar för en hög och jämn byggtakt där fler får möjlighet att förverkliga drömmen om ett eget boende.

Ett klimatsmart Linköping

Linköping tar täten i miljö- och klimatarbetet som bygger på samsyn och långsiktighet. Därför är det självklart att Linköpings kommun står bakom Agenda 2030 och de globala målen för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Linköpings kommun är positiv till ny teknik och prioriterar miljö- och klimatarbetet med målet att Linköping ska bli koldioxidneutralt år 2025. Linköpings kommun värnar äganderätten och skogens betydelse för landsbygden och miljö- och klimatarbetet. Linköping har fantastisk natur med högt egenvärde som alla får ta del av.

Ett företagsamt Linköping

Linköpings ekonomiska utveckling är beroende av ett livskraftigt och mångfasetterat näringsliv och ett gott företagsklimat. Med välmående och framgångsrika företag har Linköping lägre arbetslöshet, högre tillväxt och bättre förutsättningar att finansiera välfärdstjänster. Det är enkelt att starta, driva och utveckla företag i Linköping, både i staden och på landsbygden. Näringslivets livskraft ökar genom goda kommunikationer med flyg, järnväg och bil med Linköping City Airport som en viktig regional funktion.

Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv

När Linköping växer och utvecklas ges kulturen, fritiden och idrotten utrymme i planeringen av nya och växande områden. Kultur-, fritids- och idrottslivet ger möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid, god hälsa, upplevelser och gemenskap. Det kommunala stödet till kultur stimulerar skapande och utövande som är tillgängligt för alla. Alla barn och ungdomar i Linköping ges likvärdiga förutsättningar att utöva sin idrott. Anläggningar för spontanidrott är tillgängliga, säkra och trygga miljöer.

Målområde Medborgare

Målområde medborgare beskriver vad kommunen ska uppnå i tjänster och service för att tillgodose medborgarnas behov och förväntningar.

Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

I Linköping ges snabb, tillgänglig och korrekt service genom digitala lösningar. Företagens situation underlättas genom effektiva och förutsebara regler. Vård- och omsorgstjänster ges utifrån en helhetssyn på den enskilde. Alla Linköpingsbor kan åldras med värdighet där kommunen tillgodoser dem med störst behov. I Linköping finns många alternativ som individen själv väljer mellan. Det civila samhället är en naturlig samarbetspartner i att skapa fler kontaktytor och ge ett bättre stöd till individen med fokus på närhet och gemenskap. Kommunens välfärdstjänster kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet oavsett utförare.

Stark gemenskap och människor i arbete

I Linköping går människor från bidragsberoende och utanförskap in i arbete och gemenskap. Jobb och välfärd prioriteras framför bidrag för en långsiktigt hållbar utveckling. I Linköping söks alltid den kortaste vägen till att kunna försörja sig själv och därmed den snabbaste vägen till integrationen för nyanlända. Linköpings kommun är, tillsammans med Arbetsförmedlingen och företag, en aktiv part i arbetet med bra utbildningsinsatser, extratjänster, serviceyrken och praktikplatser riktade till långtidsarbetslösa med försörjningsstöd för ett vuxenliv i arbete. Utifrån sin förmåga är alla människor delaktiga i arbetslivet och tar ansvar för sin försörjning. Genom tydliga krav på ansträngning stöds individer att gå från bidrag till arbete och gemenskap.

Hög kunskap med skolor i framkant

Linköping är den bästa kommunen för barn och unga att växa upp i. Alla elever har en bra skola där eleven möts av höga förväntningar, en trygg och lugn miljö samt får rätt hjälpmedel för att nå sin fulla potential. Kunniga och engagerade lärare arbetar i Linköpings skolor eftersom kommunen ligger i framkant inom skolutveckling. Familjer ser olika ut och har olika förutsättningar och önskemål, därför finns både flexibilitet och valfrihet i barnomsorgen. Mindre barn-grupper med fokus på varje barns behov prioriteras högt.

Målområde Ekonomi

Målområde ekonomi beskriver vad kommunen ska uppnå för en stabil och god ekonomi.

Kostnadseffektiv verksamhet

Linköpings kommuns verksamhet såväl inom kommunen som hos privata utförare är kostnadseffektiv och möter i hög utsträckning målgruppens behov. Kommunens verksamheter utvecklas ständigt genom prioriteringar, effektiviseringar och förnyelse för att säkerställa fortsatt kostnadseffektivitet.

Hållbar ekonomi

Linköpings kommun präglas av ansvarstagande i såväl goda som sämre tider, det är god ordning och reda på ekonomin. Det finns ett långsiktigt tänkande där intäkter och kostnader är i balans över åren. Det möjliggör satsningar för att stärka och utveckla välfärdens kärnverksamheter. Kommunkoncernen har en stabil ekonomi och långsiktig tillväxt i balans så att framtida kommuninvånare kan räkna med god kvalitet på kommunal verksamhet, service och anläggningar. Investeringar i kommunens kärnverksamheter prioriteras för framtiden utan ökat skattetryck.

Målområde Verksamhet

Målområde verksamhet beskriver hur arbetsprocesser och organisation ska utvecklas för att uppnå goda resultat.

Effektiv organisation med goda resultat

I Linköpings kommun bedrivs verksamhet av god kvalitet med Linköpingsborna i centrum. Sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter är centralt i planering, uppföljning och utvecklingsarbete. Med en öppen och tillåtande attityd för nya lösningar arbetar kommunen aktivt för att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Detta för att effektivisera verksamheten och skapa bättre tjänster för kommunens invånare. Individer, föreningar och företag bidrar till att driva Linköping framåt och ska därför ges goda villkor för att delta i utformning och leverans av välfärdstjänster.

Hållbar verksamhetsutveckling

I Linköpings kommun gynnar all verksamhetsutveckling en hållbar utveckling. De globala målen är ledstjärnor i arbetet där arbetet med minskad användning och utfasning av farliga ämnen är ett prioriterat område. Det bedrivs ett kontinuerligt jämställdhets- och mångfaldsarbete för att säkerställa eller utveckla kvaliteten i verksamheterna.

Målområde Medarbetare

Målområde medarbetare beskriver hur medarbetarnas resurser ska tillvaratas och utvecklas.

Attraktiv arbetsgivare

I Linköpings kommun känner varje medarbetare arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet. Serviceyrken inom skola och omsorg stärker förutsättningarna för att utveckla kvaliteten i välfärdstjänsterna genom att befintlig personal avlastas och frigörs för att driva utveckling. Kommunens arbetsplatser präglas av jämställdhet, mångfald och goda arbetsvillkor. Medarbetarna är ambassadörer som gärna rekommenderar sin arbetsplats till andra.

Hållbar kompetensförsörjning

Linköpings kommun arbetar systematiskt med att attrahera, introducera, utveckla och behålla medarbetare för att säkra kompetensförsörjningen. Genom att organisera arbetet på nya sätt, använda digital teknik och hitta vägar för ett livslångt lärande skapas förutsättningar för att säkra resurser till den kommunala verksamheten. Nya metoder för att attrahera, utveckla och behålla kompetens i kommunen utvecklas för att möta framtidens behov av kompetens.

Förutsättningar inför arbetet med budget 2023 med plan för 2024-2028

Kortsiktigt har kommunsektorn gott om pengar. SKR:s skatteunderlagsprognos har gång på gång reviderats upp. Pandemin har även inneburit höjda statsbidrag. Den demografiska utvecklingen tillsammans med nya förväntningar på service innebär att det krävs omfattande effektiviseringar för att i det längre perspektivet få både pengar och personal att räckas till. Om det minskade trycket leder till passivitet i detta avseende får det negativa konsekvenser. Ordet ”effektivisering” har, eftersom det är så som det i realiteten ofta använts, kommit att förknippas med ostryvlar för rena besparingar och nedskärningar. Att effektivisera handlar om hur man nyttjar de resurser man har.

Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA, har tagit fram en nyckeltalssamling för jämförelser av produktivitet och effektivitet i kommunsektorn. Linköping är effektiv inom flera områden men har, i jämförelse med andra, en låg produktivitet och effektivitet inom främst utbildning och ekonomiskt bistånd. Inom utbildning har Linköping en relativt hög kostnad för främst kommunal grundskola samtidigt som kvalitén är jämförelsevis låg när hänsyn tas till kommunens strukturella förutsättningar. Inom ekonomiskt bistånd beror resultatet dels på höga kostnader och dels en hög andel vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd och en hög andel återaktualiserade vuxna ett år efter avslutad försörjningsstöd. Inom individ- och familjeomsorg har kommunen fortsatt för långa handläggningstider inom vissa områden vilket medför att alla utredningar inte sker inom lagstadgad tidsgräns. Inom barn och unga har volymerna ökat, särskilt antalet orosanmälningar. Verksamheten har samtidigt haft personalomsättning, vakanser och svårigheter att rekrytera medarbetare till myndighetsutövning. Inom äldreomsorgen har kommunen en hög effektivitet i jämförelse med andra kommuner. Det beror främst på att kommunen har en låg kostnad för verksamheten men hänsyn till de strukturella förutsättningarna. Verksamhetens sammantagna kvalitetsindex är 48 mot 56 i riket. Utmaningar framåt är att bl.a. öka brukarnöjdheten inom hemtjänst och särskilt boende.

En förändrad demografi med en ökad andel äldre samtidigt som personer i arbetsför ålder inte ökar i samma takt utgör den största drivkraften för ökad effektivisering. Förändrade krav och förväntan på kommunens tjänster utgör också ett förändringstryck som ställer krav på omställningar och effektivare arbetsätt under kommande budgetperiod. Att effektivisera handlar om, genom att göra något på ett annat sätt, se till att kostnaderna minskar/bibehålls samtidigt som kvaliteten bibehålls/ökar. Att mäta effektivitet handlar om att mäta hur pass väl tillgängliga medel nyttjas för att nå målen med verksamheten. Både utnyttjade medel och uppnådd kvalitet behöver studeras. Valfärdsekonomen är en tillfällig expertgrupp, som tillkommit på initiativ av Kommuninvest, med uppdrag att analysera kommuners och regioners ekonomi i coronakrisens spår. De ger fem råd om en effektiviseringsagenda för kommunsektorn. De råden är:

1. Ta jämförelser på allvar: utnyttja dem till att lära och förbättra
2. Ta den nya tekniken på allvar: använd den proaktivt och fullt ut
3. Agera tidigt – låt inte problem växa
4. Styr med sikte på helhet, långsiktighet och förtroende
5. Samverka där det leder till effektivare utfall

Ekonomiska förutsättningar

Sveriges Kommuner och Regioner – Ekonomirapport och skatteunderlagsprognos

SKR:s skatteunderlagsprognos har gång på gång reviderats upp. Pandemin har även inneburit höjda statsbidrag.

SKR:s ekonomirapport som presenterades den 19 oktober fokuserar på hur pandemin påverkar ekonomin i kommuner och regioner nu och framöver. I rapporten lyfter SKR även effekterna av SCB:s nedreviderade befolkningsprognos och några av de stora nödvändiga satsningar som de ser behöver göras när konjunkturen vänder för att hantera framtida välfärdsutmaningar och som är till gagn för den långsiktiga ekonomin. I rapporten lyfts även effekterna av omställning till nära vård.

I ekonomirapporten pekar SKR bland annat ut tre viktiga områden där staten tillsammans med kommuner och regioner kan genomföra stora satsningar för att klara kommande års utmaningar:

- Satsningar på att klimatanpassa samhället och vidta åtgärder för att minska klimatpåverkan.
- Ställa om välfärden med hjälp av modern teknik
- Genomföra insatser för att öka sysselsättningen i grupper som står långt från arbetsmarknaden och som annars riskerar att hamna i långvarig arbetslöshet.

SKR skriver i sitt cirkulär den 30 september - Budgetförutsättningar för åren 2021-2024. ”Hög ökningstakt för skatteunderlaget 2021 och 2022. Den höga tillväxten för BNP och arbetade timmar 2021 och 2022 manifesteras i ett skatteunderlag som också ökar starkt: med drygt 4 procent per år. Främst är det lönesumman som driver uppgången. I det medelfristiga scenariot (för 2024 och 2025) är det utbudet i ekonomin som sätter gränserna för tillväxten, inte minst

arbetskraftens storlek. Ekonomin kan inte växa snabbare än dess tillgängliga resurser; arbete, kapital och teknologi. Dessa ”kalkylår” råder det konjunkturell balans och arbetslösheten beräknas 2025 ligga omkring 7,5 procent. Reallöner och produktivitet, liksom skatteunderlaget följer då en trendmässig utveckling. Dessa ökningarna är måttliga i ett historiskt perspektiv, inte minst då produktivitetstillväxten antas vara relativt svag framöver. Sammantaget ökar det underliggande skatteunderlaget med 3,5 procent som genomsnitt åren 2023–2025. Trendtillväxten de 10 senaste åren för densamma är 4,0 procent per år.”

Jämförelser med andra kommuner

Jämförelse skattesats

För 2021 och för 2022 är Linköpings skattesats 20,20 procent. I planen som kommunfullmäktige beslutade om den 28 september beräknas den vara oförändrad även för åren 2022-2027. I tabellen nedan redovisas jämförelser av skattesatserna för några av Sveriges större kommuner. Linköping har lägst skattesats i Östergötland. En av anledningarna till att Linköping kan ha en låg skattesats är att kommunen har stora finansiella intäkter med bland annat utdelningar från kommunens bolag. Att Linköping har en låg skattesats skapar en långsiktig handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner eftersom en låg skattesats innebär en potential att stärka intäktsidan genom ökat skatteuttag. För Linköping motsvarar 1 krona/procent i förändrad utdebitering (skattesats) i budget 2023 cirka 420 mnkr i intäkter.

Skattesats för kommun och landsting i några jämförbara kommuner, procent

Kommun	Skattesats kommun 2021	Skattesats region 2021	Skattesats totalt 2021
Eskilstuna	22,02	10,83	32,85
Gävle	22,26	11,51	33,77
Helsingborg	20,21	11,18	31,39
Jönköping	21,64	11,76	33,40
Linköping	20,20	11,55	31,75
Lund	21,24	11,18	32,42
Norrköping	21,75	11,55	33,30
Umeå	22,80	11,35	34,15
Uppsala	21,14	11,71	32,85
Västerås	20,36	10,88	31,24
Örebro	21,35	11,55	32,90

Jämförelse verksamhetens kostnader

För vissa kommunala verksamheter varierar kostnaden väsentligt utifrån strukturella olikheter. Sådana olikheter är exempelvis åldersstrukturen, invånarnas sociala bakgrund, elevernas programval i gymnasieskolan med mera. Det finns en kostnadsutjämning som ska utjämna för strukturella kostnadsskillnader mellan Sveriges kommuner. I den beräknas kommunvisa referenskostnader för vissa verksamheter. Referenskostnaden är den beräknade teoretiska kostnaden som motiveras av kommunens struktur. Den kan också beskrivas som den kostnad som kommunen skulle ha haft om man bedrev verksamheten till en genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå med hänsyn till de egna strukturella faktorerna enligt kostnadsutjämningsystemet.

Vid kostnadsjämförelser mellan kommuner är det lämpligt att jämföra avvikelser mellan kommunens verkliga kostnad och den beräknade referenskostnaden för verksamheten. Referenskostnad beräknas för verksamheterna förskola, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt LSS. En negativ avvikelse innebär att kommunen har en kostnadsnivå som är lägre än vad strukturen motiverar. För verksamheterna grundskola, förskola och fritidshem kan det ibland vara svårt att fördela till exempel lokalkostnader exakt rätt mellan verksamheterna men Linköping hade år 2020 sammantaget 159 mnkr högre kostnader än vad strukturen enligt kostnadsutjämningsens parametrar beräknar för dessa verksamheter. Även Linköpings individ- och familjeomsorg var 158 mnkr dyrare än vad parametrarna visar. För äldreomsorgen var kostnaderna istället 13,2 procent lägre än vad strukturen enligt kostnadsutjämningsens parametrar motiverar vilket motsvarar 210 mnkr.

Avvikelse mot referenskostnad år 2020

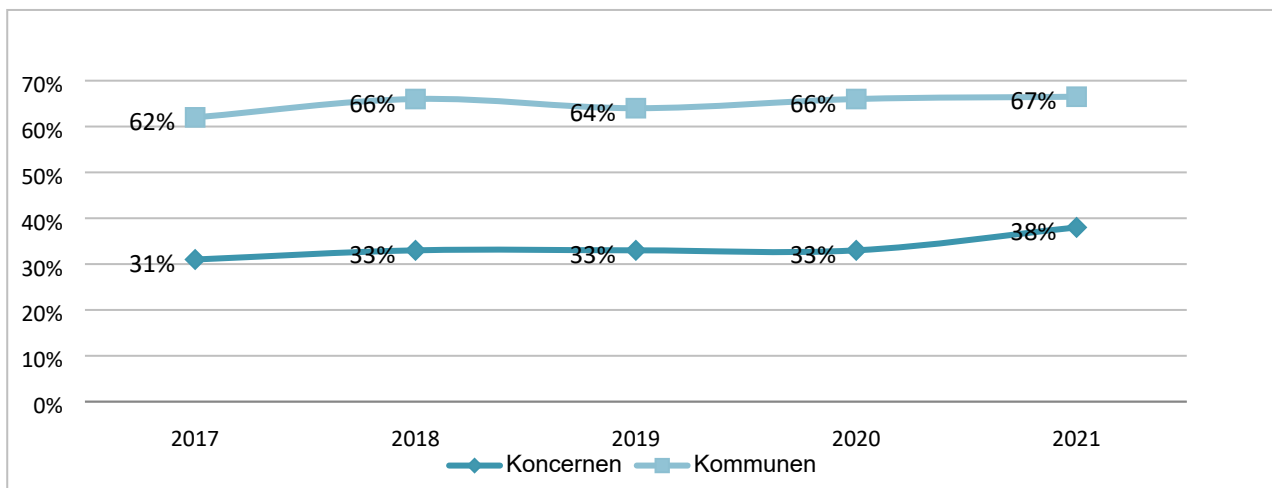
Avvikelse mot referenskostnad (%)	Eskilstuna	Helsingborg	Jönköping	Linköping 2019	Linköping 2020	Lund	Norrköping	Umeå	Uppsala	Västerås	Örebro	Linköping, belopp mnkr
Förskola	5,1	-3,6	10,8	2,0	1,3	7,3	-2,2	0,6	-8,8	-7,1	0,6	14
Fritidshem	-44,4	-26,1	4,3	15,0	11,4	16,8	-7,7	23,1	-28,6	-8,5	-2,5	30
Grundskola	-4,7	-8,4	-3,4	6,8	6,1	4,8	-3,6	-3,0	-6,5	-6,3	-1,6	116
Gymnasieskola	-6,4	-4,4	-8,1	2,6	3,1	-8,9	2,9	11,8	1,0	3,2	-10,6	19
Individ- och familjeomsorg	47,7	0,5	11,6	20,8	20,3	-12,5	2,7	2,3	14,0	23,1	11,2	158
LSS	-2,3	4,8	9,6	-6,7	-6,7	3,1	-2,1	-1,4	1,0	-3,0	-2,8	-57
Äldreomsorg	2,1	-18,2	8,8	-14,1	-13,2	15,3	2,0	13,2	-2,6	-5,4	11,3	-210
Totalt exkl. LSS*	4,4	-9,2	3,8	2,2	2,0	4,9	-0,6	4,8	-3,5	-1,6	2,7	70

* Beloppet för Linköping är inkl. LSS

Jämförelse soliditet

Soliditet mäter långsiktig betalningsförmåga, det vill säga hur stor del av tillgångarna som har finansierats med eget kapital. Det är viktigt att ha en stabil soliditet för det ger en god betalningsförmåga på lång sikt och därmed en stark finansiell handlingsberedskap för framtiden.

Soliditet, inklusive samtliga pensionsåtaganden



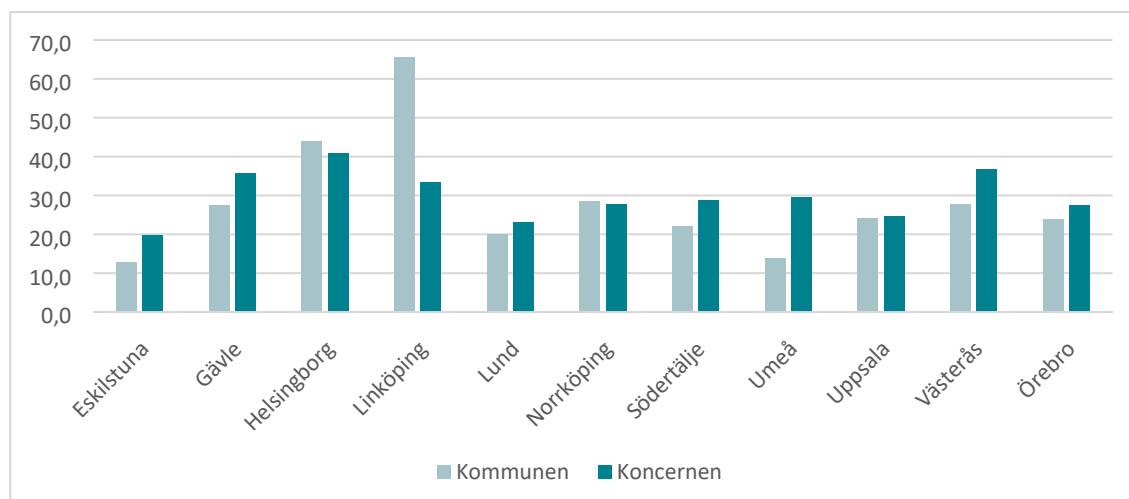
Kommunkoncernens soliditet uppgick till 38 procent (inklusive samtliga pensionsåtaganden) per den 31 augusti 2021. Trenden tyder på att kommunkoncernens soliditet inte minskar, vilket visar på en god långsiktig finansiell handlingsfrihet att i framtiden kunna hantera fluktuationer i resultatutvecklingen.

Kommunens största bolag, Tekniska Verken och Stångåstaden, har en god soliditet och når upp till sina resultatkrav.

Linköpings kommun har en hög soliditet jämfört med andra större kommunerna. Det beror bland annat på att kommunen inte äger sina verksamhetsfastigheter. Dessa ägs av det kommunala bolaget Lejonfastigheter AB som ingår i Linköpings kommunkoncern. I diagrammet nedan kan man se att kommunkoncerns soliditet inte avviker nämnvärt från de andra större kommunkoncernerna.

Kommunens soliditet uppgick den 31 augusti till 66,5 procent. Om Lejonfastigheters tillgångar och låneskuld räknas med uppgår soliditeten istället till ca 55 procent. Kommunens finansiella mål att soliditeten inte ska vara lägre än 50 procent samt inte minska fler än två år i rad. En bibehållen soliditet innebär att kommande generationer får samma finansiella förutsättningar som nuvarande generation.

Jämförelse soliditet år 2020, procent inklusive samtliga pensionsåtaganden, kommun respektive kommunkoncern



Investeringsnivån och resultatnivån bör anpassas så att soliditet kan hållas på en önskvärd nivå. Under ett fåtal år kan egenfinansieringen av investeringar vara på en lägre nivå än soliditeten, men över tid är det måste en stor del av investeringarna egenfinansieras för att uppnå en god ekonomisk hushållning. Det innebär att resultatnivån behöver vara högre än den budgeterade för att klara nuvarande investeringsnivå utan att öka kommunens skuldsättningsgrad d.v.s. behålla nuvarande nivå för soliditeten. Om soliditeten skulle sjunka innebär det att kommande generationer skattebetalare får en sämre ekonomisk ställning och att kommunens resultat behöver bli högre för att återställa soliditeten.

Linköpings kommuns ekonomiska förutsättningar

Linköpings kommunkoncern (kommunen och de kommunala bolagen) har förutsättningar för att upprätthålla en god ekonomisk hushållning. Kommunkoncernen har en bra ekonomi med goda resultat under många år och kommunen har en låg skattesats (20,20 procent). Kommunen har till och med år 2019 kunnat finansiera investeringarna med egna medel. År 2020 började kommunen att ta upp lån för byggandet av simhallen. Linköpings kommun har externa placeringar för att säkerställa utbetalningarna av framtida pensioner som i per den 31 augusti 2021 uppgick till 2,2 miljarder.

Till en god ekonomisk hushållning hör att ha en beredskap att möta framtida utmaningar genom att i god tid inför förväntade förändringar vidta nödvändiga åtgärder och insatser i stället för insatser i efterskott. Ett positivt resultat behövs för att kunna egenfinansiera investeringar som överstiger årets avskrivningar. Om kommunen lånar till investeringar finns risk att räntan kommer att tränga undan övriga kostnader för drift av kommunens verksamhet i resultaträkningen.

Linköping har de senaste åren haft en snabb befolkningstillväxt. SCB:s senaste befolkningsprognos visar en väsentligt lägre befolkningstillväxt än i tidigare prognoser. Det är framför allt barn och unga som beräknas minska och befolkningen i arbetsför ålder som ökar långsammare. Personer över 80 år är fortfarande den grupp som ökar snabbast i andel och antal de närmaste tio åren. Förändringen kan komma att påverka behovet av lokaler främst för förskola och skola och därmed berörda nämnders ramar. Kommunens kostnader för drift av verksamhet tillsammans med kommunkoncernens samlade investeringsbehov utmanar såväl ekonomin som verksamheten. För att möta dessa utmaningar krävs långsiktig planering, effektivisering och prioritering mellan verksamheter för att fortsättningsvis ha en ekonomi i balans.

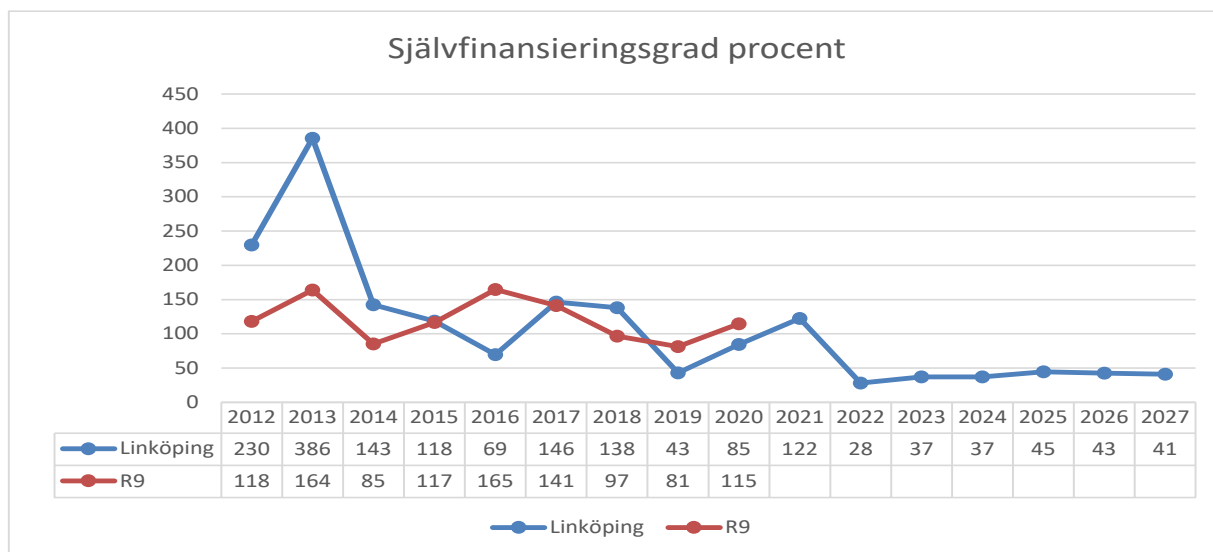
Finansiering av kommunens investeringar

Investeringar kan finansieras med avskrivningar, egna medel/positiva resultat eller lån. Avskrivningarna som ingår i resultatet finansierar större delen av reinvesteringarna. Investeringar i mark, fastigheter och större anläggningar som är långsiktiga som till exempel simhallen och Ullevileden kan lånefinansieras då kommande generationer kommer att nyttja dem under många år och mark normalt inte förlorar i värde. För att kunna finansiera övriga investeringar med egna medel bör kommande års budgeterade resultat vara positivt.

Självfinansieringsgrad är ett nyckeltal som visar i vilken utsträckning en organisation kunnat finansiera årets investeringar med pengar som uppstått i verksamheten. Självfinansieringsgrad beräknas: Årets resultat plus avskrivningar i procent av kommunens nettoinvesteringar.

Under de kommande åren har Linköping en budgeterad självfinansieringsgrad på 28-45%. Det innebär att kommunens soliditet kommer att sjunka och behovet av lån kommer att öka. För att förbättra självfinansieringsgraden måste

kommunen antingen förbättra resultatet eller sänka investeringsnivån. Om självfinansieringsgraden är lägre än 65 % innebär att kommunens soliditet kommer att försvagas och en självfinansieringsgrad som är högre än 65 % innebär att kommunens soliditet kommer att stärkas.



En ökad låneskuld innebär ökade risker bland annat risk för ökade kostnader för räntor som minskar utrymmet för verksamheten. I nuläget och de närmaste åren bedöms ränteläget vara fortsatt på en mycket låg nivå, men bedöms därefter börja stiga.

I tabellen nedan beskrivs hur högt resultatkrav som krävs för en bibehållen soliditet. Om självfinansieringsgraden är lägre under en period behöver detta kompenseras med en högre självfinansieringsgrad under kommande år för bibehållen soliditet.

Finansiering av investeringar

Belopp mnkr	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	
Nettoinvesteringar	707	720	638	680	644	
<i>Finansiering</i>						
Resultatkrav exkl exploatering	119	122	53	75	47	} 65 % soliditet
Avskrivningar	263	268	284	289	294	
Exploatering (likviditet)	78	78	78	78	78	
Summa egenfinansiering	460	468	415	442	419	
Nya externa lån	247	252	223	238	225	} 35 % lån
Summa finansiering	707	720	638	680	644	
Akkumulerad låneram	1 447	1 700	1 923	2 161	2 386	

Linköping har i grunden en god soliditet och har historiskt finansierat sin verksamhet och sina investeringar med egna medel.

Linköpings kommun har i samband med investering i ny simhall tagit upp lån för att finansiera investeringen. Det tillsammans med övriga stora investeringar innebär att kommunen behöver ett positivt resultat för att inte försämra kommunens soliditet. Kommunen behöver därför budgetera med ett positivt resultat under kommande år. Om kommunen inte förbättrar resultatet måste investeringsnivån sänkas för att inte försämra kommunens soliditet. Detta är inte minst viktigt utifrån generationsprincipen, en försämrad soliditet skulle innebära sämre finansiella förutsättningar för kommande generationer. Resultatet tillsammans med reavinsterna och exploateringsvinster ska bidra till att finansiera investeringar och ge ett ekonomiskt handlingsutrymme för framtiden. Långsiktigt kommer det inte att vara hållbart med så lågt budgeterade resultat under den kommande budgetperioden. Det skulle innebära och Linköpings kommuns finansiella ställning skulle försvagas.

God ekonomisk hushållning inkluderar att ha beredskap för att möta framtida utmaningar genom att i god tid vidta nödvändiga åtgärder istället för att åtgärda saker i efterhand.

Årets resultat

Linköping har ett lägre resultat i jämförelse med andra kommuner i R9-nätverket och har under många år budgeterat med ett nollresultat. Ett positivt resultat behövs för att kunna finansiera de investeringar som överstiger årets avskrivningar. Om kommunen börjar låna större belopp till investeringar, finns risk att räntekostnad, amorteringar och driftskostnader kommer att minska kommunens utrymme för välfärdstjänster.

Kommunen har en soliditet på ca 65 %. Om kommunen inte ska minska soliditeten behöver resultatnivån vara 119 mnkr för år 2023 för att klara nuvarande investeringsnivå utan att öka kommunens skuldsättningsgrad d.v.s. behålla nuvarande nivå för soliditeten. Intäkterna från exploateringsverksamheten bidrar till att likvidmässigt finansiera investeringarna. Om investeringsnivån blir lägre minskar resultatkravet.

I budgeten för 2022 med plan för 2023-2027 som fullmäktige fastställde den 28 september finns ofördelade kostnadsreduceringar för åren 2024-2027 som om de kvarstår fördelas i kommande års budgetarbete.

Kostnadsreduceringarna kan fördelas på olika sätt antingen som generella minskningar av ramar eller som riktade minskningar eller som en mix av båda.

Känslighetsanalys för budget 2023

Känslighetsanalys för budget 2023	
1 % ökning av lönerna motsvarar för helår	67 mnkr
1 % ökning av priserna motsvarar, netto	31 mnkr
1 krona i utdebitering (förändrad skattesats) motsvarar	cirka 420 mnkr
1 % effektiviseringskrav	cirka 100 mnkr

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning mellan Sveriges kommuner

I budgeten beräknas skattesatsen vara oförändrad för planperioden, det vill säga 20,20 procent.

Skatteintäkter inklusive generella statsbidrag och utjämning mellan Sveriges kommuner utgör cirka 80 procent av kommunens intäkter. Den samlade nettointäkten för skatt, utjämning, statsbidrag och den kommunala fastighetsavgiften beräknas till 9,8 miljarder kronor för 2023. Det motsvarar en ökning med 2,8 procent (SKR cirkulär den 30 september) jämfört med budgeten för år 2022.

Budgeten för 2022 med plan för 2023-2027 som kommunfullmäktige fastställde den 28 september 2021 var beräknad utifrån Sveriges kommuner och regioner (SKR) skatteunderlagsprognos den 26 augusti. Regeringen har avisat ytterligare tillskott till kommuner och regioner som kommer att ingå i budgetpropositionen för 2022 som behandlas av riksdagen i november 2021. Då det finns en osäkerhet om riksdagens beslut i november har kommunstyrelsen fått i uppdrag att besluta om användning av de tillkommande statsbidragen efter att riksdagen fattat beslut om budgetpropositionen för 2022. SKR:s nya skatteunderlagsprognos den 30 september beaktas vid framtagandet av förslaget.

Kommunens egna skatteintäkter beräknas till 8,6 miljarder kronor för 2023. Inkomstutjämningen som utgår från antalet invånare beräknas till 1,3 miljarder kronor och gör att Linköpings skatteintäkter endast påverkas marginellt av de egna invånarnas skattekraft (de beskattningsbara förvärsinkomsterna).

För vissa kommunala verksamheter varierar kostnaden väsentligt utifrån strukturella olikheter som exempelvis åldersstrukturen och invånarnas sociala bakgrund därför finns det en kostnadsutjämning som ska utjämna för strukturella kostnadsskillnader mellan Sveriges kommuner. Linköping har en gynnsam demografisk struktur och betalar därför en avgift till kostnadsutjämningen. Linköpings avgift till kostnadsutjämningen och LSS-utjämningen beräknas till 584 mnkr år 2023. motsvarar sammantaget cirka 1,40 kronor/procent i utdebitering. Det samlade beloppet som omfördelas mellan Sveriges kommuner ökar bland annat på grund av fler äldre. Linköping har jämfört med riket en låg andel äldre vilket innebär att Linköpings avgift ökar kommande år.

Skatteintäkter och utjämning har beräknats utifrån befolkningsprognosen som kommunstyrelsen behandlade den 20 april 2021 och som utgör underlag för kommunens planering. Nämnderna använder samma befolkningsprognos för sina beräkningar när de gör internbudget. SCB:s senaste befolkningsprognos visar en väsentligt lägre befolkningstillväxt än i tidigare prognoser vilket påverkar både skatteintäkter och utjämning. Kostnadsutjämningen mellan Sveriges kommuner påverkas av vilka åldersgrupper som förändras både på riksnivå och för Linköping. Kommunledningsförvaltningen kommer att revidera befolkningsprognosen och därefter beräkningarna av skatteintäkter och utjämning. Den lägre befolkningstillväxten påverkar även nämndernas verksamhet.

Riktade statsbidrag

En osäkerhet finns kring flera riktade statsbidrag vilket påverkar möjligheterna att planera och prognostisera de ekonomiska förutsättningarna.

Reserver

I planen för åren 2023-2027 ingår reserver på kommunövergripande nivå i form av resursmedel som kommunstyrelsen under löpande budgetår kan besluta om att fördela. Därutöver budgeteras uppräknings för pris och lön för kommande år centralt och det finns en reserv för demografiska förändringar. Kommunstyrelsen måste alltid ta hänsyn till målen för kommunens ekonomi vid beslut om ianspråktaganden av reserv- och resursmedel.

Under eget kapital finns en resultatutjämningsreserv som kan användas för att vid behov kunna utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

I planen finns även reservmedel för investeringar med 15 mnkr per år för att vid behov kunna utöka nämndernas investeringsramar under budgetperioden. Dessutom finns medel för strategiska markförvärv med 150 mnkr per år.

Nämndernas ekonomiska ramar

En förutsättning för en ekonomi i balans i kommunen är en god budgetföljsamhet i nämndernas verksamhet. Varje generation ska bära sina kostnader och alla verksamheter ska drivas på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt, vilket kräver stort ansvarstagande och god budgetdisciplin.

Kommunfullmäktige beslutar om budget med ekonomiska ramar för nämnderna. I internbudgetförslagen redovisar nämnderna hur de planerar att arbeta under budgetperioden för att uppnå den politiska viljeinriktningen. Detta görs inom ramen för av kommunfullmäktige anvisade ekonomiska ramar. Nämndens ekonomiska ram är en nettoram där nämnden får prioritera utifrån reglemente, uppdrag och politisk viljeinriktning. Nämnderna kan skapa utrymme för förändringar genom att omprioritera inom ram. I en föränderlig värld är det omöjligt att förutse alla händelser. För att uppnå en ekonomi i balans på alla nivåer i organisationen krävs budgeterade reserver och handlingsberedskap för väntade och oväntade händelser. Nämnderna bör skapa egna reserver för sina verksamheter. Budgetreserven bör anpassas till osäkerhetsfaktorerna inom respektive verksamhet.

Kommunen har en decentraliserad styrning och nämnderna ansvarar för att effektiviseringar och prioriteringar görs inom nämndens ram.

Linköping har de senaste åren haft en snabb befolkningstillväxt. SCB:s senaste befolkningsprognos visar en väsentligt lägre befolkningstillväxt än i tidigare prognoser. Det är framför allt barn och unga som beräknas minska och befolkningen i arbetsför ålder som ökar långsammare. Personer över 80 år är fortfarande den grupp som ökar snabbast i andel och antal de närmaste tio åren. Kommunledningsförvaltningen återkommer med hur förändringen påverkar Linköpings olika åldersgrupper. Behov av lokaler för förskola, skola och äldreboende kan komma att påverkas av den förändrade prognosen. Den lägre befolkningstillväxten innebär att de nämnder som omfattas av resursfördelning för demografiska förändringar kommer få minskade budgetramar jämfört med tidigare plan om antalet invånare i de aktuella åldersgrupperna blir lägre. Kommunen har en modell för resursfördelning för demografiska förändringar för äldrenämnden, barn- och ungdomsnämnden samt bildningsnämnden. Deras ramar justeras för demografiska förändringar jämfört med föregående år, det innebär att kan öka eller minska beroende på hur åldersgrupperna förändras. När budgeten fastställs fördelas en del av resurserna utifrån förändringar av kommunens antal invånare i de aktuella åldersgrupperna till äldrenämnden, barn- och ungdomsnämnden samt bildningsnämnden. De nämnder som omfattas av resursfördelningsmodellen klarar att inrymma en stor del av tillkommande kostnader för utbyggnadsbehovet inom ram.

Budgetramarna för nämndernas verksamhet som redovisas nedan är de nettoramar som fullmäktige fastställde i budget för 2022 med plan för 2023-2027 den 28 september/23 november. Ramen för nämndernas verksamhet för 2028 är preliminärt densamma som för 2027.

Utökningar av nämndernas ramar i kommunfullmäktiges beslut om budget för 2022 med plan för 2023-2027

Belopp mnkr	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Segregation, trygghetsskapande åtgärder	103	98	98	98	98
Klimat och miljö	1	1	1	1	1
Växande stad	12	17	48	52	46
Äldreomsorg (exkl utökat statsbidrag med 55 mnkr)	-44	-14	-14	-14	-14
Personal- och kompetensförsörjning	5	8	5	8	5
Övrigt	60	60	60	60	60
Summa Alliansens förändringar av nämndernas budgetramar	138	171	199	205	197
Borttag av tidigare utlagda kostnadsreduceringar i nämndernas ramar fr.o.m. 2023	73	73	73	73	73
Uppräkning till 2022 års pris- och lönenivå	230	232	234	236	237
Kompensation för demografiska förändringar jämfört med föregående år	64	62	63	68	66

Summa tillskott	505	538	569	582	573
------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

Regeringen har aviserat ytterligare tillskott till kommuner och regioner som kommer att ingå i budgetpropositionen för 2022 som behandlas av riksdagen i november 2021. Då det finns en osäkerhet om riksdagens beslut i november har kommunstyrelsen fått i uppdrag att besluta om användning av de tillkommande statsbidragen efter att riksdagen fattat beslut om budgetpropositionen för 2022. Sveriges Kommuner och Regioners nya skatteunderlagsprognos den 30 september beaktas vid framtagandet av förslaget. Nämndernas budgetramar kan komma att revideras för 2022 om riksdagens beslut föranleder det. Även ramarna för åren 2023 och framåt kan påverkas men det hanteras i arbetet med budget 2023 med plan för 2024-2028.

Budgetramarna för nämnderna är angivna i 2022 års pris- och löneläge enligt följande:

- Indexuppräknung för pris och lön (löneökning fr.o.m. 1 april) 1,9 procent (Helår cirka 2,3 procent)
- PO-pålägg 37,54 procent samt därutöver ett differentierat påslag för inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp
- Intern ränta 1,0 procent

Pris- och löneuppräknungar för kommande år budgeteras som en central reserv. Beräkningarna ska ske i 2022 års pris- och lönenivå. Uppräknung till 2023 års pris- och lönenivå sker inför kommunfullmäktiges behandling av budgeten.

Nämndernas nettoramar enligt beslut i kommunfullmäktige den 28 september/23 november

Belopp tkr	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Prel plan 2028
Kommunfullmäktige	14 878	14 367	14 367	14 367	14 878	14 878
Kommunens revisorer	5 568	5 377	5 377	5 377	5 377	5 377
Kommunstyrelsen	602 447	614 533	616 374	618 418	613 971	613 971
Överförmyndarnämnden	18 281	18 281	18 281	18 281	18 281	18 281
Valnämnden	451	5 105	451	5 105	451	451
Äldrenämnden	1 567 676	1 641 000	1 688 664	1 739 102	1 785 757	1 785 757
Social- och omsorgsnämnden	1 628 978	1 618 365	1 618 365	1 618 365	1 618 365	1 618 365
Barn- och ungdomsnämnden	3 663 546	3 670 660	3 672 773	3 675 590	3 686 923	3 686 923
Bildningsnämnden	936 143	949 447	964 264	980 849	990 849	990 849
Kultur- och fritidsnämnden	408 075	403 558	419 359	419 359	419 359	419 359
Arbetsmarknadsnämnden	455 230	455 230	455 230	455 230	455 230	455 230
Samhällsbyggnadsnämnden	527 135	527 135	542 447	542 447	542 447	542 447
Exploatering	-78 295	-78 295	-78 295	-78 295	-78 295	-78 295
Bygg- och miljönämnden	63 946	63 946	63 946	63 946	63 946	63 946
Summa nämndernas nettoramar	9 814 056	9 908 708	10 001 602	10 078 141	10 137 538	10 137 538

Resursfördelning demografi

Kommunen har en modell för resursfördelning för demografiska förändringar för verksamheter där populationen för respektive ”ersättningsgrupp” är så stor att enhetliga ersättningschabloner med enkelhet kan användas och efterfrågan av verksamhet har ett starkt och tydligt samband med åldersdemografien. Modellen för resursfördelning för demografiska förändringar bygger på kostnadsutjämnningen mellan Sveriges kommuner. Det är en generell resursfördelning för demografiska förändringar för verksamheterna förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola samt äldreomsorgen. Modellen bygger på invånarantalet enligt kommunens befolkningsprognos och ersättningsbeloppen i kostnadsutjämnningen mellan Sveriges kommuner. Förändringar av de aktuella verksamheterna kopplade till förändrad åldersdemografi ingår i nämndernas ramar. Resursfördelningsmodellen överensstämmer med kommunens styrmodell beträffande decentralisering och kommunens budgetprocess med mer rambudgetering och mindre detaljbudgetering.

Resursfördelningen för demografiska förändringar syftar till att förbättra nämnders planeringsförutsättningar genom att fördela ekonomiska resurser på basis av förändringarna av antalet invånare i de aktuella åldersgrupperna. Det innebär att berörda nämnder kan förutsäga vilka ekonomiska resurser som finns även vid förändringar av antal invånare i de olika åldersgrupperna. En nämnd kan för ett specifikt år få såväl ökade som minskade resurser då antal invånare i respektive åldersgrupp ständigt förändras.

Förändringar av nämndernas ramar utifrån kommunens modell för resursfördelning som ingår i nämndernas ramar enligt beslut i KF den 28 september 2021.

Beloppen kommer att justeras utifrån den nya befolkningsprognosen i mars 2022.

Belopp mnkr	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Barn- och ungdomsnämnden					
<i>Befolkningsprognos mars 2021, belopp enl SKR februari 2021</i>					
Förändring mellan år 2022-2023	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Förändring mellan år 2023-2024		7,0	7,0	7,0	7,0
Förändring mellan år 2024-2025			2,1	2,1	2,1
Förändring mellan år 2025-2026				2,8	2,8
Förändring mellan år 2026-2027					11,1
Summa	7,5	14,5	16,6	19,3	30,4
Bildningsnämnden					
<i>Befolkningsprognos mars 2021, belopp enl SKR februari 2021</i>					
Förändring mellan år 2022-2023	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7
Förändring mellan år 2023-2024		13,1	13,1	13,1	13,1
Förändring mellan år 2024-2025			14,5	14,5	14,5
Förändring mellan år 2025-2026				16,2	16,2
Förändring mellan år 2026-2027					9,8
Summa	16,7	29,8	44,3	60,5	70,3
Äldrenämnden					
<i>Befolkningsprognos mars 2021, belopp enl SKR februari 2021</i>					
Förändring mellan år 2022-2023	39,4	39,4	39,4	39,4	39,4
Förändring mellan år 2023-2024		41,7	41,7	41,7	41,7
Förändring mellan år 2024-2025			46,6	46,6	46,6
Förändring mellan år 2025-2026				49,3	49,3
Förändring mellan år 2026-2027					45,6
Summa	39,4	81,1	127,7	177,0	222,6
Summa förändring resursfördelning jämfört med 2022	63,6	125,5	188,6	256,8	323,3
Förändring mellan åren		61,8	63,1	68,3	66,4

När budgeten fastställs fördelas en del av resurserna utifrån förändringar av antal invånare i de aktuella åldersgrupperna. Därutöver budgeteras en mindre central reserv för att hantera förändringar av befolkningsprognoserna kommande år. Äldrenämndens, barn- och ungdomsnämndens samt bildningsnämndens ramar har i budget för 2022 med plan för 2023-2027 justerats enligt ovan för demografiska förändringar utifrån den befolkningsprognos som kommunstyrelsen behandlade den 20 april 2021. SCB:s senaste befolkningsprognos visar en väsentligt lägre befolkningstillväxt än i tidigare prognoser. Det är framför allt barn och unga som beräknas minska och befolkningen i arbetsför ålder som ökar långsammare. Personer över 80 år är fortfarande den grupp som ökar snabbast i andel och antal de närmaste tio åren. Behov av lokaler för förskola, skola och äldreboende kan komma att påverkas av den förändrade prognosen. När den nya befolkningsprognosen blir klar i mars 2022 kommer ramarna att justeras utifrån den. Den lägre befolkningstillväxten innebär att de nämnder som omfattas av resursfördelning för demografiska förändringar kommer få minskade budgetramar jämfört med tidigare plan om antalet invånare i de aktuella åldersgrupperna blir lägre.

Investeringsramar

Kommunen styr i första hand på driftbudgeten och grundregeln är att nämnderna ska klara att finansiera ränta, avskrivning och driftkostnader för de investeringar som genomförs inom nämndens ram för driftbudgeten. Kommunens långsiktiga utrymme i driftbudgeten styr nivån på investeringarna och lokalförhyrningarna.

Investeringsramarna som redovisas nedan är de som fullmäktige fastställde i budget för 2022 med plan för 2023-2027 den 28 september/23 november. Investeringsramarna för 2028 är preliminärt desamma som för 2027.

Investeringsramarna enligt den plan som kommunfullmäktige fastställde den 28 september kommer innebära att kommunens budgeterade resultat behöver vara högre för att inte försämra kommunens soliditet.

Nämndernas investeringsramar

Belopp tkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Preliminär plan 2028
Kommunfullmäktige	0	0	0	0	0	0	0
Kommunens revisorer	0	0	0	0	0	0	0
Kommunstyrelsen	277 050	216 550	266 050	216 050	216 050	216 050	216 050
<i>varav Kommunstyrelsen</i>	1 650	1 650	1 650	1 650	1 650	1 650	1 650
<i>varav strategiska markförvärv</i>	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
<i>varav Säkerhet mm</i>	75 000	15 000	65 000	15 000	15 000	15 000	15 000
<i>varav Verksamhetsstöd och service</i>	46 000	45 500	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000
<i>varav Leanlink</i>	4 400	4 400	4 400	4 400	4 400	4 400	4 400
Kommunstyrelsen, Ny simhall totalram 990,5 mnkr	110 000						
Kommunstyrelsen, investeringsreserv	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Överförmyndarnämnden	0	0	0	0	0	0	0
Valnämnden	400	0	0	0	0	0	0
Äldrenämnden	12 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
<i>varav medicinskåp varje rum/ boende</i>	11 000						
Social- och omsorgsnämnd	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Barn- och ungdomsnämnden	31 400	36 400	36 400	21 400	21 400	21 400	21 400
Bildningsnämnden	16 962	13 962	13 962	13 962	13 962	13 962	13 962
Kultur- och fritidsnämnden	19 500	11 500	3 200	5 000	7 400	5 100	5 100
<i>varav inventarier simhall, Vasahallen</i>	14 600						
Arbetsmarknadsnämnden	600	600	600	600	600	600	600
Samhällsbyggnadsnämnden	363 500	410 500	382 500	363 500	403 000	369 500	369 500
<i>varav Ullevileden</i>	27 000	125 000	150 000	15 000			
<i>varav övriga stora projekt</i>				8 000	62 500	29 000	29 000
<i>varav kommunal del av exploateringsprojekt</i>	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000
Bygg- och miljönämnden	500	500	500	500	500	500	500
Summa investeringsramar	847 912	707 012	720 212	638 012	679 912	644 112	644 112

Investeringar kan finansieras med avskrivningar, egna medel/positiva resultat eller lån.

- Investeringar i mark, fastigheter och stora anläggningar som är långsiktiga som till exempel simhallen och Ullevileden kan lånefinansieras då kommande generationer kommer att nyttja dem under många år och mark normalt inte förlorar i värde.
- För att kunna finansiera övriga investeringar med egna medel bör kommande års budgeterade resultat vara positivt.

Investeringarna i tabellen ovan kan grupperas enligt tabell nedan.

Belopp mnkr	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Reinvesteringar	317	255	350	352	350
Mark, fastigheter, stora investeringar	275	300	173	213	179
Exploatering	85	85	85	85	85
Civilt försvar, beredskap, reservkraft m.m. före statsbidrag	15	65	15	15	15
Övriga investeringar	15	15	15	15	15
Summa	707	720	638	680	644

I samband med arbetet med internbudget för åren 2022-2027 uppdaterar nämnderna sina planer för de kommande 10 åren avseende investeringar och lokalförhyringar med tillhörande driftkostnader. Syftet är att förbättra planering, prioritering och samordning av nämndernas lokalförsörjningsplaner på kort och lång sikt samt att i övrigt bedriva en långsiktig planering.

Berörda nämnder har lämnat 10-åriga lokalförsörjnings- och investeringsplaner som innebär tillkommande driftkostnader enligt tabell nedan. De nämnder som omfattas av resursfördelningsmodellen klarar att inrymma delar av tillkommande kostnader inom ram.

Nämndernas förslag till förändrade driftkostnader p.g.a. lokalförhyringar och investeringar (ackumulerade belopp)

Belopp, mnkr	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030
Summa tillkommande driftkostnader <u>inom</u> ram	48,9	36,9	60,3	93,4	116,3	130,3	153,1	176,1	197,5
Summa tillkommande driftkostnader <u>utom</u> ram	21,8	61,3	83,0	90,4	118,6	121,8	118,1	110,2	111,8
TOTALT	70,6	98,3	143,3	183,8	234,9	252,2	271,3	286,2	309,3

Kommunens nettoinvesteringar har under flera år kraftigt överstigit avskrivningskostnaderna. Investeringsnivån överstiger även för 2022 avskrivningarna som beräknas uppgå till 238 mnkr. Linköpings kommun har till och med år 2019 kunnat finansiera investeringarna med egna medel. I januari 2020 började kommunen att ta upp lån för simhallen. Kommunen beräknas kunna finansiera större delen av investeringarna för 2022 utan att ta upp lån och att låna för att finansiera resterande investeringar inom den sammanlagda låneramen som till och med år 2022 uppgår till 1 200 mnkr (varav 990 mnkr simhallen), det motsvarar 7 300 kr/invånare.

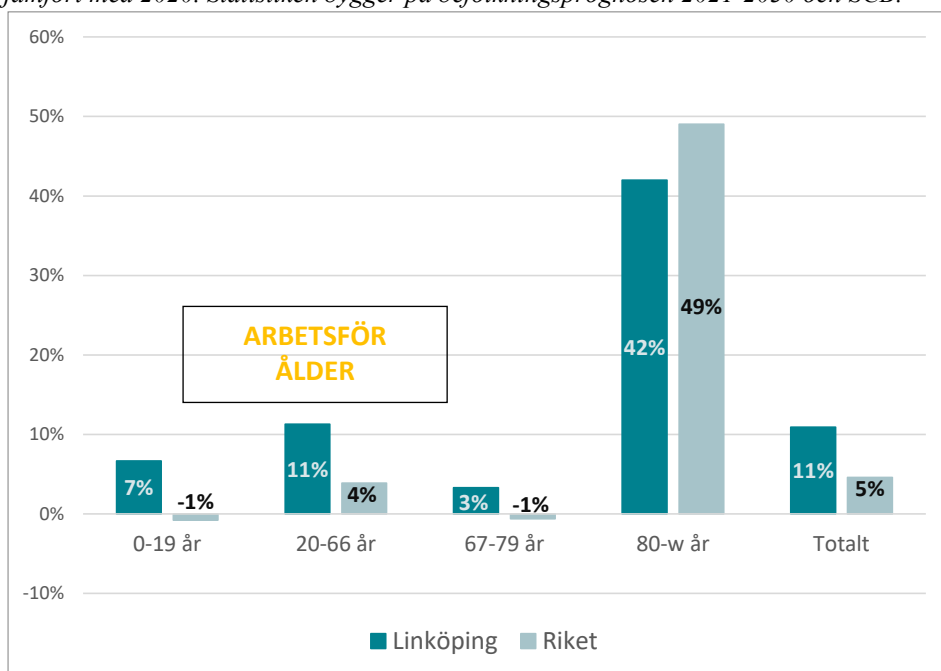
Demografiska förutsättningar

Befolkningsförändringar

De närmaste åren kommer andelen personer över 80 år öka snabbt. För riket beräknas befolkningen i åldersgruppen 80+ öka med 49 procent och för Linköping med 42 procent. Andelen barn och unga kommer under samma period att minska med 1 procent för riket och öka med 7 procent för Linköping. Totalt förväntas folkmängden öka med 11 procent i Linköpings kommun under det närmaste decenniet, vilket kan jämföras med en ökning på 5 procent i riket under samma period. Kommunsektorns stora utmaningar är tätt kopplade till den demografiska utvecklingen. Det innebär att kostnaderna för att i framtiden upprätthålla välfärd på samma nivå som i dag kommer att öka kraftigt, allt annat oförändrat. Det samlade beloppet som omfördelas mellan Sveriges kommuner ökar bland annat på grund av fler äldre. Linköpings låga andel äldre jämfört med riket samt att vi kommande år har en lägre ökning av antalet äldre jämfört med riket innebär att Linköpings avgift till kostnadsutjämnningen kommer att öka kommande år.

I Linköpings kommun kommer antalet arbetsföra invånare (20-66 år) likt övriga åldersklasser att öka. Den arbetsföra grupp som föranleder de lägsta kostnaderna och högsta intäkterna i form av inkomstskatt (åldersgruppen 20-66) ökar dock inte i samma uträkning (11 procent på tio år). Jämfört med riket har Linköping en betydligt större ökning av andelen 20-66 år, ökning för riket är cirka 4 procent. Den grupp som bidrar med högst skatteintäkter ökar alltså inte alls i samma takt som de grupper som föranleder ökade behov i Linköping, men bättre än för riket generellt. Inkomstutjämnningen som beräknas utifrån antalet invånare gör att Linköpings skatteintäkter endast påverkas marginellt av de egna invånarnas skattekraft (de beskattningsbara förvärvsinkomsterna).

Diagrammet nedan visar befolkningsförändringen i procent för olika åldersgrupper i Linköping och riket, år 2030 jämfört med 2020. Statistiken bygger på befolkningsprognosen 2021-2030 och SCB.



Försörjningskvoten, som visar på relationen mellan antalet personer som behöver bli försörjda och antalet personer som kan bidra till deras försörjning, förväntas successivt öka både i Linköping och riket under de närmaste tjugo åren. Kvoten ökar dock från en lägre nivå för Linköping än för riket. Ökningen förväntas i båda fallen uppgå till 0,02 enheter, från 0,67 år 2020 till 0,69 år 2030 för Linköping samt från 0,77 till 0,79 i riket. Även under det därefter följande decenniet förväntas försörjningskvoten att öka, till 0,71 i Linköping och till 0,81 i riket 2040.

Befolkningsprognoser som används som underlag till budgeten

Den befolkningsprognos som kommunstyrelsen godkände som underlag för kommunens planering i april 2021 används både till förvaltningarnas framtagande av planeringsunderlag samt för beräkning av skatteintäkter så att både kostnader och intäkter är beräknad utifrån samma prognos. Ny befolkningsprognos tas fram i mars 2022 och till dess använder förvaltningarna prognosen från april 2021 i sitt planeringsarbete. Det finns en central reserv för demografiska förändringar kommande år. Skatteintäkterna beräknas utifrån befolkningen den 1 november året innan. Kostnadsutjämnningen beräknas utifrån antalet invånare i olika åldersgrupper per den 1 januari respektive år.

Prognos över antal invånare per den 1 januari respektive år

I tabellen redovisas den befolkningsprognos som använts som underlag vid framtagande av budget för perioden.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totalt	164 616	165 931	167 401	169 026	170 792	172 577	174 533	176 485	178 488
1-5 år	9 293	9 159	9 061	9 115	9 160	9 261	9 427	9 613	9 772
6-12 år	13 513	13 635	13 637	13 528	13 480	13 346	13 207	13 110	13 056
6 år	1 930	1 915	1 933	1 795	1 813	1 834	1 779	1 828	1 855
7-15 år	17 217	17 412	17 576	17 692	17 696	17 580	17 520	17 446	17 312
16-18 år	5 341	5 509	5 630	5 789	5 850	6 032	6 122	6 196	6 237
65-79 år	20 425	20 656	20 780	20 910	20 870	20 877	20 816	20 936	21 114
80-89 år	6 612	6 808	7 127	7 394	7 810	8 141	8 552	8 867	9 127
90- år	1 614	1 640	1 656	1 716	1 724	1 807	1 840	1 892	1 976

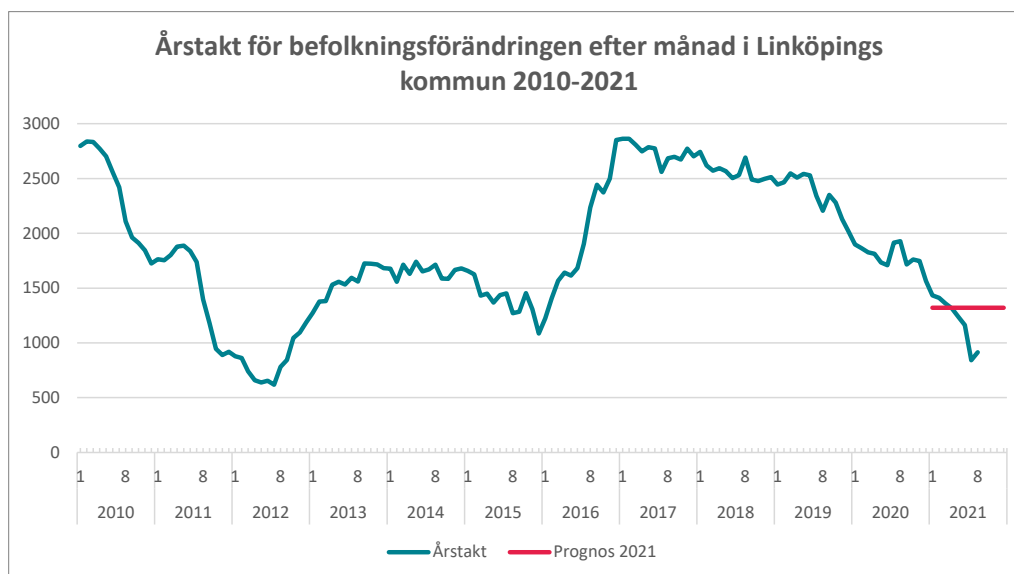
Under de närmaste åren fram till inledningen av år 2029 förväntas antalet personer i åldern 1-5 år att öka med 479 personer. Åldersgruppen 6-12 år förväntas minska under den nämnda perioden med 457 personer medan åldersgruppen 13-15 år förväntas öka med 477 personer. Fram till årsskiftet 2028/2029 kommer åldersgruppen 16-18 år att öka med 896 personer. Antalet personer i åldern 65-79 år förväntas öka med 689 personer och antalet personer 80 år eller äldre med 2 877 personer fram till 2029. Antalet personer 80 år eller äldre kommer att öka mycket även under de närmaste åren efter 2029.

Antalet invånare i kommunen förväntas att öka med totalt 7 961 personer under de närmaste fem åren och under det kommande decenniet med totalt 17 961 personer. Den totala ökningen fram till årsskiftet 2028/2029 förväntas uppgå till 13 872 personer.

Årstakt för befolkningsförändringen

Genom att jämföra nivån för befolkningen vid en tidpunkt med samma tidpunkt ett år tidigare går det bra att få en uppfattning om hur stor den "egentliga" ökningstakten är för befolkningen. Speciellt i kommuner med kraftig säsongsvariation – exempelvis studentstäder – är det ett bra att göra jämförelser på detta sätt.

Linköping har under ett par år haft en tydligt avtagande takt när det gäller befolkningsökningen. Under 2021 ses också en svagare ökningstakt för befolkningen än tidigare. Under de två första tertialen 2021 ökade folkmängden med 486 personer i Linköpings kommun, vilket kan jämföras med 1 095 personer under 2020 och 1 235 personer under 2019. En rimlig bedömning är att vid slutet av året kommer befolkningen ha ökat med närmare 1 200 personer under helåret 2021. Det innebär att befolkningen inte riktigt förväntas nå upp till en ökning på de 1 320 personer som noterats i kommunens befolkningsprognos våren 2021 utan stanna på en nivå med i storleksordningen 150 färre personer.



Strategiska utvecklingsområden

Strategiska utvecklingsområden är särskilt prioriterade områden för att uppnå de kommunövergripande målen under budgetperioden. En utveckling inom områdena ska nås genom tydligt riktade insatser. Förvaltningarna ska i sina planeringsunderlag redovisa betydande större förändringar, utmaningar och förutsättningar samt åtgärdsförslag kopplade till respektive utvecklingsområde. Samtliga förvaltningar ska därutöver särskilt redovisa uppdragen nedan och eventuellt nödvändiga omprioriteringar för att nämndens verksamhet ska kunna finansieras inom ram. Utgångspunkten är att samtliga aktiviteter och åtgärder som föranleds av de strategiska utvecklingsområdena ska finansieras inom ram, eftersom eventuella tillskott innebär generella eller riktade kostnadsreduceringar för övriga nämnder.

Strategiska utvecklingsområden för perioden 2023-2028 är:

- Ekonomi
- Segregation och trygghetsskapande arbete
- Växande stad
- Klimat- och miljöarbete
- Äldreomsorg
- Digitalisering
- Personal- och kompetensförsörjning

Ekonomi

Linköpings ekonomiska förutsättningar och prioriterade områden framgår av avsnittet ”Ekonomiska förutsättningar”.

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Samtliga förvaltningar får i uppdrag att beakta den lägre befolkningstillväxten i planeringsunderlagen.
- Samtliga förvaltningar får i uppdrag att prioritera investeringarna som redovisas i planeringsunderlagen.

Segregation och trygghetsskapande arbete

Den kommunala verksamheten ska tydligt bidra till ett attraktivt och tryggt Linköping. Den upplevda tryggheten påverkas delvis av oron för att utsättas för brott. Av Folkhälsomyndighetens undersökning Hälsa på lika villkor (HLV) framgår att andelen invånare som avstår från att gå ut ensam ökat med 9 procentenheter mellan 2016-2020, från 20 till 29 procent. Brottsligheten i Linköping, mätt i antalet vålds-, stöld- och tillgreppsbrott, har sammantaget sett legat på en ganska stabil nivå under 2000-talet. I vissa fall har den minskat eller legat stilla medan den i andra fall har ökat. Under de senaste åren ses dock en negativ utveckling med ökat våld, flera våldsdåd och allvarliga brott. Både nationellt och lokalt i Linköping ses en ökad etablering av kriminella nätverk vilket också leder till en ökad grov organiserad brottslighet. I det brottsförebyggande arbetet sker åtgärder som både är situationella och sociala. Situationella är åtgärder vilka är riktade mot särskilda platser för att öka trygghetsupplevelsen och minska brottsligheten. De sociala åtgärderna är riktade mot enskilda individer för att de inte ska begå brott.

Arbetet mot segregation är högt prioriterat och fokuserar på att minska den rumsliga segregation som medför negativa effekter för samhället och individen. Arbetet, som är en del av kommunens arbete för ett socialt hållbart Linköping, behöver intensifieras. Skillnaderna i befolkningens levnadsförhållanden ökar successivt och har förstärkts under coronapandemin. Utvecklingen avspeglar sig i skolan, arbetsmarknad, ekonomisk standard samt livsmiljöer. Antalet hushåll med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd fortsätter öka där hälften av dessa hushåll utgörs av barnfamiljer. I grundskolan framgår det tydligt att elever i socialt utsatta områden klarar studierna i lägre utsträckning än elever boende i övriga områden. I de utsatta områdena i Linköping lever 69 procent av barnen i relativ fattigdom och 52 procent av barnen i dessa områden är inte behöriga till ett gymnasieprogram. Kopplat till riskfaktorer såsom avbruten skolgång, socioekonomiska förutsättningar med mera visar statistiken att Skäggetorp och Ryd är överrepresenterade bland de barn och unga som är placerade på HVB.

Åtgärdsplanen mot segregation är en samordningsplan med 60 åtgärder för hur arbetet mot segregation i Linköping ska gå till. Åtgärdsplanen som fokuserar åtgärder i samverkan mellan nämnder och förvaltningar beskriver bland annat hur trygghet och gemenskap ska öka och hur fler ska komma i arbete i områdena Berga, Ryd och Skäggetorp. Flera åtgärder är genomförda, såsom införande av områdesteam samt att starta upp och utveckla mötesplatsen Berga by med samlokalisering av verksamheter från flera förvaltningar. Andra åtgärder är pågående eller kvarstår. Ett arbete pågår med att uppdatera planen, arbetet ska vara klart i början på 2022 där åtgärder ska inarbetas i internbudget och förvaltningarnas verksamhetsplaner 2022 och 2023.

Arbetslöshet, etablering och ekonomiskt bistånd

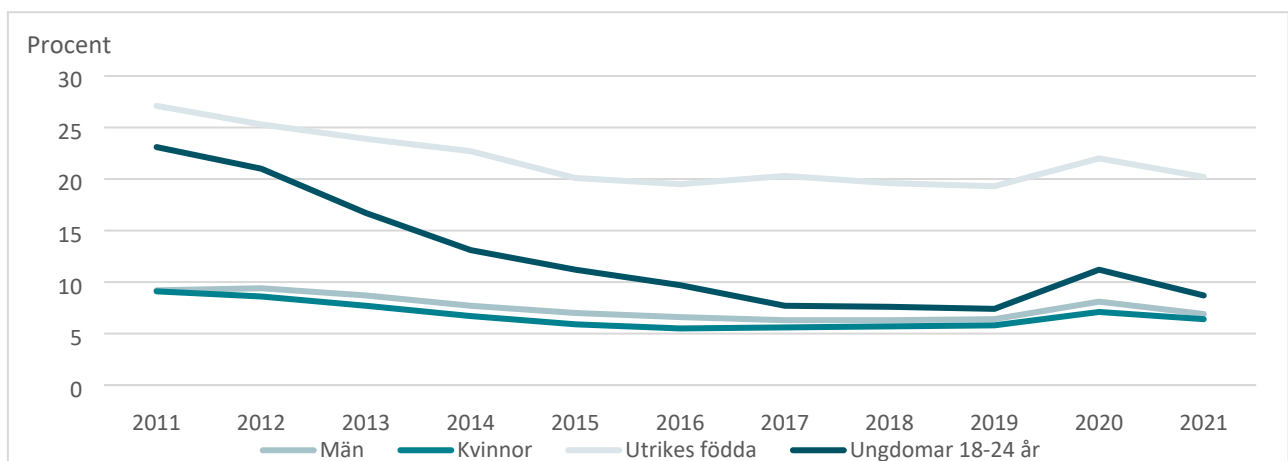
Kommunernas ekonomi påverkas både direkt och indirekt av hur etablering på arbetsmarknaden fungerar. De direkta kostnaderna består av utgifter till arbetsmarknadsåtgärder, sociala insatser och ekonomiskt bistånd, medan de indirekta utgifterna består från uteblivna skatteintäkter och de långsiktiga effekterna av biståndsbehov och arbetslöshet. Både för

vuxna och barn i familjer som lever i socioekonomisk utsatthet. Linköpings arbetsmarknad är tydligt polariserad med en arbetslöshet för utrikes födda som är nästan tre gånger högre än arbetslösheten totalt. I augusti 2021 var 20,2 procent av den utrikes födda i arbetskraften arbetslösa.

Vägen till arbete för nyanlända (framförallt kortutbildade och nyanlända kvinnor) är fortfarande lång och mer än hälften av de arbetslösa i Linköping är födda utomlands. Andelen nyanlända i arbete eller studier 90 dagar efter Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag fortsätter minska och uppgår nu till 26 procent i Linköping. Utmaningen är förutom baskrav på svenska språket bland annat att många saknar gymnasieutbildning, vilket ofta krävs för att få arbete i Sverige. Av de som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag saknar 23 procent formell grundläggande utbildning och 45 procent har högst förgymnasial utbildning. Ett annat faktum är den ökande kriminaliteten som påverkar många (framförallt unga) nyanlända som inte ser möjlighet till egen yrkeskarriär och blir kriminella. Ett parallellsamhälle med egna spår har utvecklats. Innan flertalet av de kommunala och statliga insatserna ens har påbörjats har flera unga nyanlända och utlandsfödda kommuninvånare redan hamnat på dessa spår. För att möta utmaningen måste flera extraordinära åtgärder till. I Östergötland har en regional överenskommelse (RÖK) om utveckling av nyanländas etablering tagits fram. Prioriterade gemensamma utvecklingsområden är bl.a. bostäder, hälsa, skola, normer och attityder i samhället samt arbetsmarknad och kompetens. Med utgångspunkt i överenskommelsen ska alla parter ta ett gemensamt ansvar för att lyfta och uppmärksammar de utvecklingsbehov, problem och utmaningar som finns.

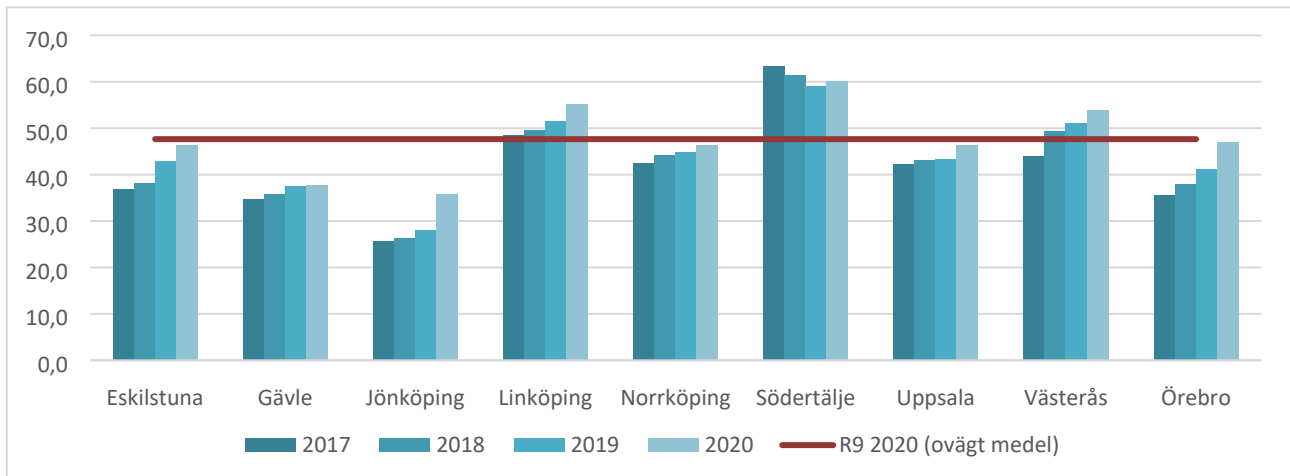
Arbetslöshet är den vanligaste orsaken till att enskilda individer har försörjningsproblem och behov av ekonomiskt bistånd. Coronapandemin har påverkat ekonomi och arbetsmarknad. Arbetslösheten ökade under 2020 för att minska under 2021. Det gäller för samtliga grupper. Ungdomsarbetslösheten ligger under 2021 i nivå med finanskrisens nivåer medan skillnaderna i arbetslöshet mellan inrikes- och utrikes födda är påtagligt större idag än under finanskrisen.

Tabellen visar andel arbetslösa och i program med aktivitetsstöd av arbetskraften i augusti 2011-augusti 2021



Andelen långtidsarbetslösa av samtliga arbetslösa ökar och närmar sig 50 procent. I augusti 2021 hade 2 701 personer varit arbetslösa i minst tolv månader vilket är 451 personer fler än ett år tidigare. Trots detta ses ingen ökning av antal hushåll med ekonomiskt bistånd. Däremot ökar antalet hushåll med långvarigt biståndsbehov samt utbetalt bistånd. Av 3 310 hushåll med ekonomiskt bistånd är det 1 644 hushåll som har ett långvarigt ekonomiskt bistånd.

Tabellen nedan visar andelen (procent) vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd.

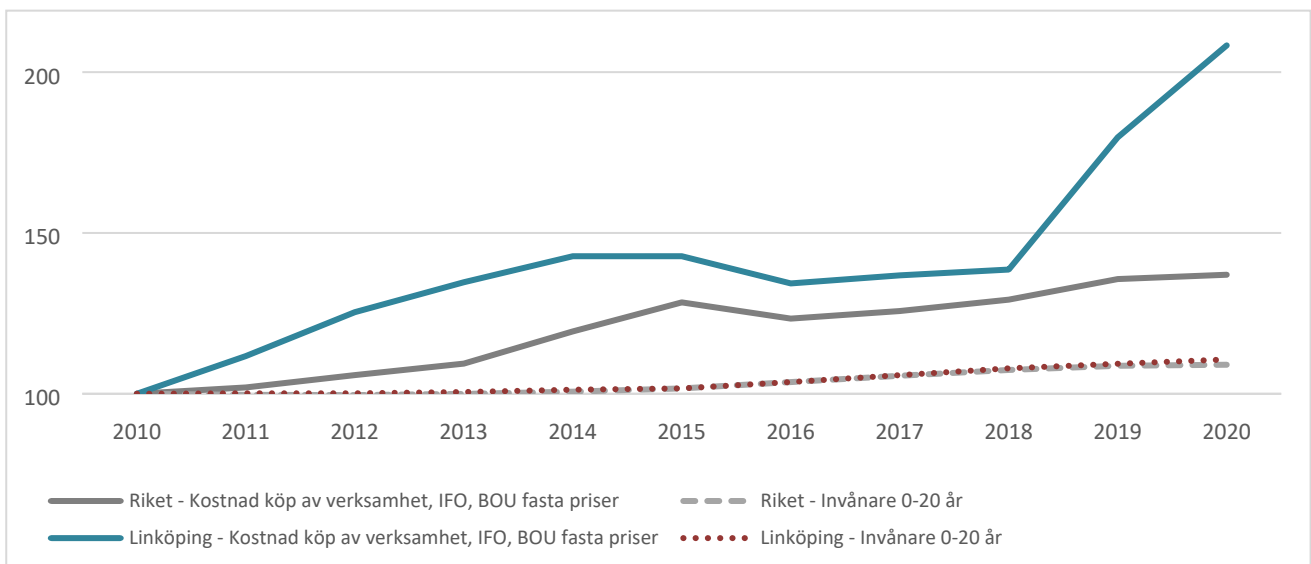


Fortsatt högt tryck på barn- och ungdomsvården

Nationellt har kostnaderna för köp av verksamhet inom barn- och ungdomsvården ökat med 73 procent i fasta priser sedan 2010, medan befolkningen inom åldersgruppen endast ökat med 9 procent. Ökningen består av både fler placeringar och ökat pris per placering. För Linköpings kommun har kostnaderna inom barn- och ungdomsvården ökat med 168 procent (löpande priser). Mellan 2018-2020 ökade antalet orosanmälningar avseende barn och unga med 23 procent och antalet genomförda utredningar av barn som far illa ökade med 30 procent. Under 2021 är det fortsatt höga nivåer av anmälningar och antal utredningar. Det finns i dagsläget inget som indikerar att volymökningen kommer att minska, utan bedömning görs att fortsatta höga nivåer kommer att kvarstå.

För att möta trycket inom barn- och ungdomsvården drivs utvecklingsarbetet Nära socialtjänst i Skäggetorp. Inledningsvis under en 3-års period och med delvis finansiering av statliga stimulansmedel. Syftet är att genom nya evidensbaserade arbetsmetoder förebygga och förhindra att barn och unga hamnar i kriminalitet och andra destruktiva beteenden/utanförskap. Utvecklingsarbetet kommer att inkludera en nära samverkan med skola, kultur och fritid, polis med flera aktörer i välfärdskedjan.

Diagrammet visar utveckling av köpt verksamhet inom barn- och ungdomsvård samt invånarantal 0–20 år. Index 2010=100



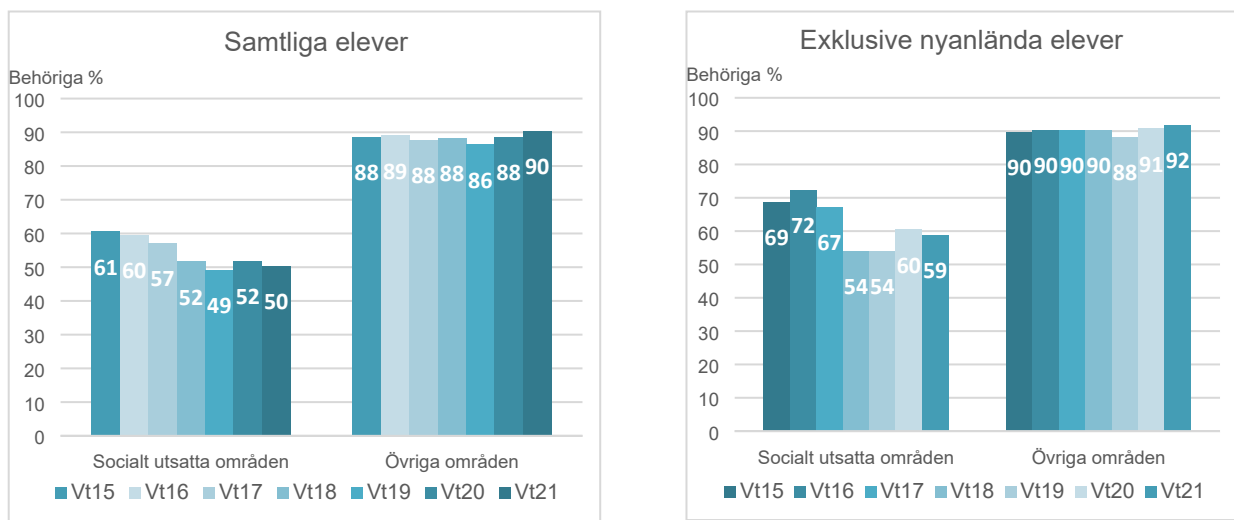
Utbildning

Kunskapsresultaten i grundskolan har i viss mån utvecklats positivt, men fortsatt arbete behövs, särskilt för att fler elever ska uppnå kunskapskraven i alla ämnen och för att öka andelen elever som blir behöriga till gymnasiet efter årskurs 9. Behörigheten till yrkesprogram har ökat sedan 2019 i de kommunala skolorna men det var 212 elever (av 1 382) som gick ut åk 9 utan gymnasiebehörighet 2021. Det är fortsatt skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. Spridningen ökar också mellan elever, då fler elever får allt högre betyg samtidigt som andelen med låga betyg kvarstår på samma nivå som tidigare. Även skillnaden i elevresultat mellan elever i socialt utsatta områden och övriga områden fortsätter där det också ses en negativ utveckling.

Närvaron har betydelse för den enskilde elevens resultat och en hög måluppfyllelse. Inom grundskolan har elevfrånvaron ökat det senaste läsåret. I årskurs 7-9 har 28 procent av eleverna en frånvaro på 15 procent eller mer, det motsvarar drygt 1 000 elever. Orsakerna till elevers frånvaro varierar och ofta finns komplexa samband mellan dem. Frånvaron kommer troligen alltid att variera över tid, men det viktiga är att den sjunker långsiktigt och permanent. Omfattande frånvaro kan få svåra konsekvenser för elever, både på kort och lång sikt. Forskning från bland annat John Hopkins universitetet, Pisaundersökningar och kommuners sammanställning av närvaro i relation till betyg visar att hög närvaro har samband med bättre skolprestationer.

Linköpings kommunala skolor har de senaste fem åren haft både strukturella och ekonomiska förutsättningar för bättre elevresultat i grundskolan. Utifrån kommunens förutsättningar borde fler elever uppnå kunskapskraven i alla ämnen och betydligt fler elever borde uppnå behörighet till gymnasieskolan. Andelen elever på nationella program som når gymnasieexamen inom tre år har de senaste åren legat relativt konstant runt 73 procent. Var fjärde elev klarar således inte sin gymnasieexamen inom tre år. Att öka genomströmningen i gymnasieskolan behöver vara ett prioriterat mål från kommunens sida.

Diagrammen nedan visar andelen (procent) elever i årskurs 9, kommunala skolor, som är behöriga till yrkesprogram uppdelat per elever boende i socialt utsatta områden och övriga områden. Avser kommunala skolor i Linköping mellan vårterminen 2015 och vårterminen 2021.



Sammantaget står skolan inför många utmaningar i mötet med elever. Allt fler barn och unga har svårt att klara av och passa in i skolans verksamhet utan särskilt stöd. Det är såväl barn och elever med olika former av fysiska funktionsnedsättningar, intellektuell funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning som särbegåvade barn och elever. Den demografiska- och ekonomiska utvecklingen ställer allt större krav på att alla kommunala verksamheter arbetar med systematisk uppföljning som grund för att säkerställa att åtgärder ger önskad effekt och resultat. Verksamheten inom särskilt grund- och gymnasieskola behöver följa den egna verksamhetens kvalitet och effektivitet som grund för egen styrning, planering och utveckling.

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Samtliga förvaltningar ska utifrån sina respektive ansvarsområden (basuppdrag), den långsiktiga inriktningen för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet samt den ekonomiska satsning som görs i budget 2022-2027 redovisa strategisk inriktning för det trygghetskapande och brottsförebyggande arbetet.
- Samtliga förvaltningar ska utifrån sina respektive ansvarsområden (basuppdrag) och den ekonomiska satsning som görs i budget 2022-2027 redovisa strategisk inriktning för att minska skillnaderna i livsvillkor. Inriktningen ska fokusera på att minska den rumsliga segregation som medför negativa effekter för samhället och individen.
- Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen ska redovisa strategisk inriktning för att minska behovet av ekonomiskt bistånd. Inriktningen ska bygga på en fördjupad analys av resultat och resursanvändning inklusive jämförelser och lärande av andra kommuner.
- Utbildningsförvaltningen ska redovisa strategisk inriktning för att öka andelen grundskoleelever som uppnår behörighet till gymnasieskolan. Inriktningen ska bygga på en fördjupad analys av resultat och resursanvändning inklusive jämförelser och lärande av andra kommuner.

Växande stad

Linköping växer vilket ställer krav på att kommunen har beredskap för att kunna tillmötesgå de behov som uppstår. Samhällsviktig verksamhet behöver anpassas och utvecklas kontinuerligt för att möta tillväxten och de nya behov som följer. Höghastighetsjärnvägen Ostlänken som ska byggas genom Linköping är den hittills största förändringen som kommunen står inför. Hur Ostlänken ska gå eller var den nya centralstationen ska placeras blir inte klart förrän under våren 2022. I takt med att Linköping växer blir det fler människor som behöver bostäder, fler människor som efterfrågar fritidsaktiviteter och fler företag som behöver lokaler. Linköpings stadskärna har stor betydelse för stadens och kommunens utveckling. För att kunna möta framtiden med goda förutsättningar har Linköpings kommun drivs projektet "Framtidens stadskärna" som ska ta fram en gemensam inriktning för utvecklingen av Linköpings stadskärna tillsammans med näringsliv, fastighetsägare och invånare. Att Linköping växer syns också i efterfrågan på att utveckla privat och kommunal mark för bostadsbyggande, verksamheter och handel. Trycket innebär en ökad konkurrens om hur marken ska användas. Markanvändningen hamnar också i fokus när krav på kostnadseffektivt bostadsbyggande ska balanseras mot ställda miljökrav och klimatanpassade åtgärder. Kommunen har tillsammans med Räddningstjänsten Östra Götaland (RTÖG) sedan flera år tillbaka arbetat för att hitta en ny placering för det räddningsövningsfält som idag finns i stadsdelen Djurgården i Linköping. Under 2021 fattades beslut om ett nytt gemensamt räddningsövningsfält för Räddningstjänsten i Östra Götaland till en uppskattad ökad medlemsavgift om ca 3,6 mnkr per år. Räddningsövningsfältet ska ägas och förvaltas av räddningstjänsten. Befintligt övningsfält på Djurgården kommer avvecklas för att på sikt ge plats åt bostadsbyggande. Det pågår också utredning om ny räddningsstation i Ljungsbro som ska ersätta befintlig station. Lejonfastigheter har i uppdrag att projektera för en station som enligt tidplanen ska vara färdigställd 2025/2026. Kostnaden för den nya stationen beräknas till ca 35-40 mnkr att uppföra förutom tomt.

Linköpings tillväxt innebär ett ökat behov av anläggningar, arenor och mötesplatser för både idrott och kultur i olika format. Även befintliga miljöerna som gator, parker och allmänna ytor behöver moderniseras och anpassas utifrån den växande staden. Kommunen behöver i större utsträckning fokusera på och öka förståelsen för näringslivet i planerings- och etableringsprocesser, detta för att bibehålla och stärka Linköpings attraktivitet och skapa goda förutsättningar för näringslivet att etableras, utvecklas och växa i Linköping. Uppföljningen av kommunens näringslivsprogram ska ske årligen genom att förvaltningar och bolag rapporterar in insatser och aktiviteter som bidrar till förflyttning enligt önskat läge inom programmets fem fokusområden; Attraktivt och levande, Innovation och entreprenörskap, Hållbart och resurseffektivt, Kunskap och kompetens och Service och bemötande.

Kommunens investeringar har ökat kraftigt och nettoinvesteringarna har under flera år kraftigt överstigit avskrivningskostnaderna. Investeringsvolym förväntas öka ytterligare under kommande år då ytterligare projekt inleds (bl.a. Ullevileden) vilket måste beaktas i den ekonomiska planeringen. Investeringarna leder också till ökade driftskostnader som nämnderna måste hantera inom sina budgetramar.

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Samtliga förvaltningar ska redovisa vilka insatser, åtgärder och aktiviteter som ska genomföras i enlighet med näringslivsprogrammet. Ange målbild, tidplan och vilka fokusområden som adresseras samt vilka övriga aktörer som involveras.

Klimat- och miljöarbete

Ett av de kommunövergripande målen är ett klimatsmart Linköping och att verksamheten ska utvecklas hållbart. Linköping har länge haft klimatfrågorna i fokus, och kommunkoncernen har, bland annat genom Tekniska verken, genomfört stora insatser ger positiva effekter på målet om ett koldioxidneutralt Linköping. Uppföljning visar att koldioxidutsläppen minskat men att det trots det är långt kvar till att nå målet. Under kommande planperiod behöver hela kommunkoncernen bidra samtidigt som kommunen behöver stöd från nationell nivå, från näringslivet och kommuninvånarna. Strukturella åtgärder och investeringar inom kommunkoncernen för att minska klimatpåverkan och öka resurseffektiviteten, behöver i större utsträckning riktas till de aktörer som kan göra insatser. Övriga kommunala verksamheter behöver bidra i så stor utsträckning som möjligt, till exempel i rollen som beställare kopplat till upphandling av lokaler och varor, val av resor och minskad energiåtgång.

Inom området ekologisk hållbarhet ska samtliga nämnder prioritera och avsätta resurser för att genomföra åtgärder i enlighet med det kommande Klimat- och energiprogrammet (planerad behandling av Kommunfullmäktige i mars 2022) och kommande Avfallsplan, samt handlingsplanerna för koldioxidneutralt Linköping 2025 respektive för klimatanpassning. Att förvaltningarna prioriterar och genomför åtgärder i enlighet med program/handlingsplaner, men också kan vidta ytterligare åtgärder, är avgörande för att kommunen ska nå ambitionerna inom ekologisk hållbarhet.

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Samtliga förvaltningar ska med utgångspunkt i handlingsplan för koldioxidneutralitet 2021-23, handlingsplan för klimatanpassning samt kommande Klimat- och energiprogram och Avfallsplan, redovisa hur åtgärderna i planerna ska genomföras verksamhetsmässigt och resursmässigt. Förvaltningarna ska även beskriva vilka

ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att kommunen ska nå ambitionerna inom ekologisk hållbarhet och hur dessa ska finansieras.

Äldreomsorg

I Linköping förväntas gruppen som är 80 år och äldre vara den som ökar allra mest fram till 2030 (se avsnittet demografiska förutsättningar). Även om äldres hälsa har förbättrats kommer äldre personers behov av vård och omsorg öka kraftigt de kommande åren. Samtidigt väntas konkurrensen om arbetskraften bli ännu tuffare. Det innebär en betydande påverkan på kommunen eftersom det är de allra äldsta som utgör den grupp som belastar den kommunala välfärden allra mest. De demografiska förändringarna med allt fler äldre som också lever längre är ett annat faktum som äldreomsorgen står inför. Resurserna kommer inte öka i samma takt som behoven ökar vilket sätter press på nya sätt att arbeta för bibehållen kvalitet. Ett annat perspektiv på utvecklingen är att framtidens äldre troligtvis inte kommer att ha samma behov som tidigare generationer. Många av morgondagens äldre kommer troligtvis vilja leva ett aktivt liv högre upp i ålder och kan komma att ställa allt större krav på tjänster kopplade till detta. För att kunna möta framtidens behov av vård och omsorg pågår en omställning i hela vårdkedjan, dels i form av Nära vård och genom en ny modell för hur äldreomsorgen ska bedrivas och upphandlas (KF 2020-08-25 § 171). Införandet av en nära vård där utvecklingsarbetet ”framtidens vård och omsorg i hemmet ingår” är en förutsättning för att möta framtidens utmaningar. Nära vård innebär en förflyttning från fokus på organisation till fokus på person och relation, från invånare och patient som passiva mottagare till aktiva medskapare, från isolerade vård och omsorgsinsatser till samordning utifrån personens fokus, från reaktiv till proaktiv och hälsofrämjande. Förflyttningsarbetet berör alla målgrupper och inbegriper ett medskapande från flera förvaltningar utöver samverkan med utförare och andra välfärdsaktörer, civilsamhälle och medborgare. Från 2023 sker omställningsarbetet till framtidens vård och omsorg i hemmet och verksamhetsområdena hemtjänst och hemsjukvård skrivs samman. Förändringen innebär att hemtjänsten kommer ta ett större helhetsgrepp för brukaren och ska stå för samlade insatser som hemtjänst, hemsjukvård, rehabilitering och planerade vårdinsatser. Fördelar som uppnås med den nya modellen är bland andra att samverkan underlättas mellan olika aktörer, att tryggare och säkrare vård kan säkerställas, att administration och kostnader som idag är kopplade till hantering av LOV minskar. För att ytterligare förbättra flödet och samordningen mellan kommun och region kommer en utredning genomföras under 2022 för att se om centralisering av korttidsplatser kan öka kvaliteten och minska kostnaderna. En god samverkan med aktörer i välfärdskedjan kommer vara en förutsättning för att tillsammans möta dagen och framtidens behov.

Ökningen av antalet äldre innebär konkreta behov av verksamhetslokaler men också ett behov av omställning till bl.a. fler demensplatser. Kompetensförsörjning är också en långsiktig strategisk fråga inom äldreomsorgen när behovet av vård- och äldreomsorg ökar. För att kunna upprätthålla en hög kvalitet på kommunens tjänster behöver organisation och arbetssätt utvecklas. Det handlar bland annat om att ställa om organisationen i takt med de förändringar som sker av vården och omsorgen om äldre. Under planperioden behöver pågående insatser för att stärka och utveckla vården och omsorgen för kommunens äldre medborgare och för att långsiktigt säkra personal och kompetensförsörjningen för sektorn förstärkas ytterligare.

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Social- och omsorgsförvaltningen ska redovisa insatser för att genomföra omställningen till en god och nära vård och omsorg samt till framtidens vård och omsorg i hemmet (framtidens hemtjänst och hemsjukvård). Av planen ska det framgå vilka aktörer (interna och externa) som berörs och hur samverkan ska ske.

Digitalisering

Den digitala utvecklingen förändrar människors sätt att leva, både i arbetet och på fritiden. En växande spridning och användning av digital teknik och lösningar gör att medborgarna i högre grad än tidigare förväntar sig enkla, omedelbara och situationsanpassade lösningar för deras behov. I dag förändras digital teknik exponentiellt. Kan kommunen dra nytta av den digitala transformationen i verksamhetsutvecklingen kan förvaltningarna effektivisera och frigöra resurser inom organisationen samt möta medborgarnas förväntningar på välfärdstjänsterna både vad det gäller tillgänglighet och kvalitet utifrån digitaliseringens möjligheter. Digital transformation kräver nya sätt att leda, organisera och samarbeta varför förvaltningarna behöver utveckla sin ledningsorganisation. En förutsättning för att tillvarata digitaliseringens möjligheter är att alla medarbetare är försedda med en ändamålsenlig digital infrastruktur, att de har tillgång till effektiva digitala verktyg och stöd till mobila arbetssätt.

I digital mognads (DiMiOS)-mätningen avviker Linköping negativt gentemot övriga Sverige med avseende på chefers involvering i det digitala utvecklingsarbetet och organisationens självskattade kompetens för digital utveckling. Även i enkäten chefers förutsättningar (beskrivs under avsnittet personal- och kompetensförsörjning nedan) under kategorin Leda förändring som är knuten till digitalisering, ligger kommunen lågt i index. Flera förvaltningar utvecklar utifrån resultatet sin organisation för ett tydligare verksamhetsutvecklings- och omställningsfokus. Detta arbete behöver fortsätta och förstärkas, särskild vikt bör läggas på ledning, projektkontorsfunktion, leda i förändring, förändringsledning och verksamhetsarkitektur.

Linköpings program för digital transformation är vägledande i den löpande verksamhetsutvecklingen och för att ta tillvarata digitaliseringens möjligheter. De förflyttningar och områden som kommunen behöver prioritera och förbättra sig inom under den kommande perioden är:

- Ledning, styrning och organisation. Ledningens engagemang och ansvar för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter behöver öka. Det är nödvändigt för att säkerställa en god kravbild till IT-styrningen. Detta är organisationens digitala mognad och kommer att följas upp med hjälp av verktyget för mätning av digital mognad.
- Tillgång till data och infrastruktur. Det är fortsatt ojämn tillgången till/möjligheten att jobba med samarbetsplattformen i organisationen. Obalansen är framförallt knuten till Leanlink och Social- och omsorgsförvaltningen, den behöver jämnas ut.
- Strukturerad informations och datahantering behöver förstärkas i hela organisationen. Detta område är i största fokus för de initiativ för att säkerställa en hög informationssäkerhet men är också en förutsättning för det som kallas för Artificiell Intelligens. Detta område behöver prioriteras för att förbereda organisationen för framtida utveckling.
- Digital service till invånare och företag. En förbättring av det gemensamma gränssnittet och nivån av självservice för företag och invånare behöver prioriteras.
- Effektivitet och innovation. Kommunen är ännu inte i mål avseende att förnya och effektivisera arbetssätt i allmänhet och hur förvaltningarna samarbetar med innovativa företag i synnerhet.

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Samtliga förvaltningar ska med utgångspunkt i program för digital transformation redovisa fortsatta åtgärder för att utveckla verksamheten med stöd av digital teknik och för att utveckla organisationens förmåga att leda i förändring.
- Leanlink, Social- och omsorgsförvaltningen och Utbildningsförvaltningen ska redovisa åtgärder för att samtliga medarbetare har tillgång till de digitala verktyg som de är i behov av och ges förutsättningar att bidra till utveckling av digitala arbetssätt.

Personal- och kompetensförsörjning

Det är en ny välfärd som växer fram med nya förutsättningar. Linköpings kommun behöver växla upp arbetet för att klara välfärdsuppdraget och cheferna tillsammans är nyckeln till att leda detta arbete och behöver rätt förutsättningar för att kunna göra det. Hur nämnderna klarar att hantera nedanstående fem utmaningar är avgörande för en god kompetensförsörjning och god ekonomisk hushållning:

- Attraktiv arbetsgivare och personalomsättning
- Nya vägar till kompetensförsörjning
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Chefers förutsättningar
- Lönebildning

Attraktiv arbetsgivare och personalomsättning

Personalomsättning är den enskilt största variabeln, jämfört med pensionsavgångar eller demografiska förändringar, som genererar rekryteringsbehov i organisationen. Det är även den faktor som arbetsgivare har störst rådighet över. Personalomsättningen har sedan 2017 varit relativt konstant, runt 7 procent för Linköpings kommun. Samtidigt har den kommunala organisationen vuxit - antal tillsvidareanställda - med i genomsnitt 3 procent per år under samma period.

Att vara en attraktiv arbetsgivare är en viktig förutsättning för alla organisationer och att inte vara det medför ökade kostnader. Att investera tid och engagemang på att motivera och få talangfulla medarbetare att vilja stanna kvar, är viktiga förutsättningar för att personalkostnaderna inte ska öka drastiskt. Det ekonomiska värdet av att behålla medarbetare, givet att den anställde gör ett effektivt arbete, beror på kostnaden för att ersätta medarbetare som slutar. Normalt gäller att ju längre inskolningstiden är, desto högre värde är det att behålla medarbetare över tid. Inskolningstid är den tid det tar att med rätt introduktion och handledning, utifrån personens och arbetets förutsättningar, på snabbaste och effektivaste sätt nå full produktion av förväntad arbetsprestation. Inom kommunens verksamheter och mellan individer varierar inskolningstidens längd allt från några månader till år, allt beroende på arbetets komplexitet och individens erfarenhet. En vedertagen schablon som ger en indikation av värdet för en personalomsättning är; månadslön (inkl. PO) multiplicerat med inskolningstid.

Accepterar vi ovanstående resonemang blir det ekonomiska värdet ca 77 mnkr för de 444 tillsvidareanställda som under 2021 slutat sin anställning i Linköpings kommun, för arbete hos en annan arbetsgivare. Beräkningen baseras på en hypotes att inskolningstiden är 4 månader samt medianlönen 42 881 kronor (inkl. PO) i kommunen.

För att exemplifiera ytterligare så har avgångarna fördelats efter arbetsområde. I tabellen nedan används medianlön för arbetsområdet samt 4 månader som inskolningsperiod. Det är viktigt att komma ihåg att inskolningstiden varierar efter komplexitet för de olika befattningarna som ingår i arbetsområdet. Beräkningsmodellen tar hänsyn till rekryterings- och inskolningskostnader men även den nytta som den rekryterade gör under inskolningstiden. En schablon är inte den absoluta sanningen men den ger oss förståelse för hur kostnadsbilden för våra rekryteringar ser ut. Den bör därför vara ett incitament för att vidta åtgärder i syfte att reducera oönskade avgångar från organisationen och därmed en viktig utgångspunkt för kommande planeringsförutsättningar.

Tabellen nedan redovisar antal och andel tillsvidareanställda efter arbetsområde som avgått från kommunen till annan arbetsgivare, samt medianlön för respektive arbetsområde och ett ekonomiskt värde för de avgångar som registrerats.

Arbetsområde	Antal tillsvidareanställda oktober 2021	Antal avgångar	Andel avgångar	Medianlön inklusive PO-pålägg	Ekonomiskt värde
Handlägg- administratörsarbete	841	58	6,9 %	46 520	10 792 575
Hantverksarbete med mera	108	1	0,9 %	37 538	150 152
Kultur-, turism- och fritidsarbete	257	12	4,7 %	40 073	1 923 480
Köks- och måltidsarbete	308	12	3,9 %	35 278	1 693 320
Ledningsarbete	477	22	4,6 %	70 658	6 217 882
Rehabilitering och förebyggande arbete	94	9	9,6 %	44 114	1 588 104
Skol- och barnomsorgsarbete	4 658	125	2,7 %	45 073	22 536 500
Socialt och kurativt arbete	1 447	107	7,4 %	39 730	17 004 440
Städ, tvätt och renhållningsarbete	2	0	0,0 %	33 223	0
Teknikarbete	230	18	7,8 %	53 156	3 827 232
Vård- och omsorgsarbete med mera	1 117	80	7,2 %	36 223	11 591 296

Nya vägar till kompetensförsörjning

Framåt ses en utveckling där det kommer att vara fortsatt svårt att rekrytera behöriga medarbetare till exempelvis skola, förskola, fritidshem samt vård och omsorg. Kompetensförsörjningsutmaningen kommer inte att kunna lösas enbart genom nyrekryteringar och förmågan att finna nya vägar till kompetensförsörjning är därför avgörande. Linköpings kommun fortsätta arbetet med att finna nya sätt att organisera arbetet, använda ny teknik och digitalisera arbetsprocesser, öka antalet arbetsmarknadsanställningar, kompetensutveckla medarbetare till nya roller samt göra det attraktivt att arbeta längre och med högre sysselsättningsgrad. Pandemin har lett till att användningen av ny teknik och digitaliserade arbetsätt har ökat och det är av yttersta vikt att Linköpings kommun tar tillfället i akt och bibehåller en hög förändringstakt inom detta område även när pandemin är över. Under pandemin har det skapats nya roller, exempelvis servicebiträden, för att säkra bemanningen. Arbetet behöver fortsätta med att identifiera arbetsuppgifter som kan frigöras från svårrekryterade grupper för att istället kunna utföras av andra grupper.

Linköpings kommun behöver fortsätta arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare för presumtiva medarbetare. Många som börjar arbeta hos oss kan vara unga, utbildade och stå långt ifrån arbetsmarknaden och det behövs därför såväl omfattande introduktion som kompetensutvecklingsinsatser. Kommunen har under 2021 deltagit i en förstudie, Connect 1 och 2. Studien genomförs genom regional samverkan via ESF-medel. Syftet är att identifiera nyckelfaktorer både när det gäller att få de medarbetare som idag arbetar på mer osäkra anställningsformer (exempelvis anställningar med intermittert skrivning) till att gå över i mer varaktiga anställning, men även att få personer som idag har försörjningsstöd att närma sig arbetsmarknaden med egen-försörjning som mål. Under 2022 planeras en större utlysning av ESF för att kunna genomföra aktiviteter som framkommit under förstudien. Genomförandet kommer att påbörjas under 2022 men går in i ett mer aktivt skede under 2023. Då ESF-projekt alltid innebär en egen insats behöver kommunen ta höjd för de vikariekostnader som är förknippade med olika kompetensutvecklingsinsatser.

Det behövs fler flexibla vägar till välfärdsjobben för att verksamheterna ska kunna bemannas med rätt kompetens vilket innebär att arbetsgivarens ansvar för kompetensutveckling ökar. Fler och fler kollektivavtal innefattar krav på kompetensutveckling och karriärutveckling vilket också genererar högre förväntningar på löneutvecklingen. Planering av kompetensutvecklingsinsatser ska, liksom bemanning och rekrytering, organiseras och samordnas så att resurser och möjligheter till externfinansiering kan nyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

Arbetet med att hitta nya vägar till kompetensförsörjning kommer att kräva uthållighet och innovativ förmåga över lång tid.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Pandemin har inneburit en stor ansträngning för många chefer och medarbetare och i verksamheter som befunnit sig under hård press en längre tid märks en utbredd trötthet och en risk för ohälsa. Pandemin har satt det systematiska arbetsmiljöarbetet på prov och det har blivit tydligt att arbetet behöver förstärkas. Det har, i vissa av kommunens verksamheter, varit fokus på distansledarskap med de anpassningar det innebär.

Linköpings kommun som arbetsgivare har efter pandemin en, så kallad, arbetsmiljöskuld att hantera. Det kommer att krävas olika insatser inom de prioriterade områdena systematiskt arbetsmiljöarbete, förebyggande och rehabiliterande åtgärder för de verksamheter som har varit starkt påverkade av pandemin samt stärka chefers förutsättningar.

Många medarbetare i Linköpings kommun upplever att arbetet känns meningsfullt och att mål, förväntningar och mandat är tydliga. Utvecklingsområdena handlar om arbetsbelastning och möjlighet till återhämtning, förmågan att

hantera konflikter och motsättningar samt stöd för uppföljning av mål och prioritering av arbetsuppgifter. Psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Ohälsan har också en alltmer komplex problembild som dessutom ofta tar lång tid innan den utvecklas.

Linköpings kommun behöver fortsatt arbeta systematiskt med tidig upptäckt av ohälsa och hantering av sjukfrånvaro. En minskad sjukfrånvaro är också en del i att lösa kompetensförsörjningsutmaningen. Chefer behöver utökad kompetens kring psykisk ohälsa och få stöd i att tidigt hantera konflikter på arbetsplatsen.

När vi analyserar sjukfrånvarons utveckling i vår organisation har pandemiåren 2020-2021 varit exceptionella. Bortsett från pandemin har sjukfrånvarons utveckling en negativ trend i Linköpings kommun. Under perioden 2011-2019 ökade sjukfrånvaron med 2,3 procentenheter i organisationen. De utmaningar som fanns innan mars 2020 finns fortsatt kvar att hantera, nu utökade med en så kallad arbetsmiljöskuld efter pandemin. Om vi minskar sjukfrånvaron med 1 % motsvarar det ca 160 000 arbetstimmar eller ca 30,3 mnkr, där av blir minskad sjukfrånvaro en viktig del i att lösa kompetensförsörjningsutmaningen.

Tabellen nedan redovisar kommunens totala sjukfrånvaro och sjukfrånvaron per förvaltning.

Total sjukfrånvaro	2017	2018	2019	2020	2021
Hela kommunen	5,9 %	6,7 %	6,7 %	8,6 %	7,8 %
Kommunledningsförvaltning	2,4 %	2,7 %	2,3 %	2,2 %	1,9 %
Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen	4,8 %	6,4 %	6,5 %	8,7 %	7,9 %
Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning	4,5 %	4,9 %	3,9 %	3,8 %	3,5 %
Leanlink	7,2 %	8,1 %	8,0 %	10,5 %	9,5 %
Kultur- och fritidsförvaltning	4,8 %	6,8 %	6,5 %	7,2 %	6,6 %
Social- och omsorgsförvaltning	5,2 %	6,5 %	7,0 %	6,5 %	4,8 %
Verksamhetsstöd och service	4,3 %	4,0 %	3,8 %	4,6 %	4,7 %
<i>Utfall för 2021 avser till och med oktober</i>					

Chefers förutsättningar

Effekterna av pandemin kommer att ha stor påverkan på Linköpings kommun ledning, styrning och chefskapet på alla nivåer framöver. Pandemin har ställt höga krav på chefer när det gäller den dagliga styrningen med snabba förändringar, både sett i hur verksamheten ska utövas men också nya krav kopplat till distansledarskap. Kommunen behöver noga följa den fortsatta forskningen kring distansarbete för att ligga i fas med de nya krav som både chefer och medarbetare kommer att ställa framöver. Att utnyttja de digitala verktyg vi har på ett effektivt sätt framöver, är avgörande för att vara en attraktiv arbetsgivare och kunna knyta den kompetens vi behöver till organisationen. Tillitsfullt ledarskap betonas på olika sätt i kommunens styrdokument och vi behöver framöver vidta åtgärder för att även se chefer som en egen profession. Vi behöver fortsätta stärka våra chefers förutsättningar. Resultatet från *Enkäten chefers förutsättningar 2021* ska därför resultera i åtgärder på kommungemensam nivå samt på respektive förvaltning.

Den arbetsmiljöinsats som påbörjades för att sänka sjuktalen efter pandemin 2021-2022 kommer att vara en fortsatt viktig insats för att skapa goda förutsättningar för att bedriva verksamhet. Det är av största vikt att arbetsmiljöinsatsningen fortgår under 2023 för att de aktiviteter som påbörjas under 2022 ska få avsedd effekt.

Lönebildning

Lönebildningen är ett viktigt styrmedel sett ur perspektiven att attrahera och behålla medarbetare. I en tid med hög personalomsättning är det viktigt att kunna erbjuda lönekarriär då det är incitament för att behålla våra erfarna medarbetare. Kommunen behöver därför aktivt arbeta med att öka lönespridningen.

Linköpings kommuns riktlinje för lönebildning gäller för en mandatperiod och en översyn behöver göras inför 2023. Satsningar på lön behöver ske med uthållighet, då önskvärd lönestruktur tar tid att bygga upp. Kommunens styrmodell för lönebildning, decentraliserad lönebildning, har använts under tre års tid men modellen behöver fortsätta att utvecklas och implementeras för att alla som har en roll i lönebildningen ska känna sig rustade att axla ansvaret som lönebildare. Modellen bygger på tidig involvering och dialog mellan förvaltningsledning, fackliga parter och nämnder för att identifiera behov samt planera för hur lönebildningen ska se ut och genomföras på lokal nivå. Flera av de löneavtal som kommunen har, betonar vikten av lönespridning. Det gör även kommunens egen riktlinje för lönebildning. Trots det sjunker lönespridningen för flera av våra stora yrkesgrupper, där det också finns hård konkurrens om arbetskraften. Ökad lönespridning bör därför ligga i fokus framöver för att medarbetare ska vilja stanna och utvecklas i organisationen och därigenom bidra till verksamhetens måluppfyllelse. Att kunna göra lönekarriär är ett viktigt incitament ur ett så kallat "behålla-perspektiv".

Uppdrag att redovisa i planeringsunderlagen

- Samtliga förvaltningar ska redovisa åtgärder för att stärka chefers förutsättningar
- Samtliga förvaltningar redovisa åtgärder för att minska sjukfrånvaro.
- Samtliga förvaltningar ska redovisa åtgärder för hur de genom förändrade arbetssätt och nya yrkesroller kan minska behovet av nyrekryteringar
- Samtliga förvaltningar ska belysa hur lönebildning används som ett styrmedel för att behålla och utveckla medarbetare.
- Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen, Leanlink, Social- och omsorgsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och Verksamhetsstöd och service ska i planeringsunderlaget redovisa åtgärder för att minska externa personalavgångar.

Bilaga 1

Tidplan för arbetet med budget 2023 med plan för 2024-2028

För tidplanen i sin helhet se *Tidplan för bokslut 2021, rapporter för 2022 samt budget för 2023 med plan för 2024-2028*, beslut KS 2021-08-24 § 245.

28 september 2021	Kommunfullmäktige beslutar om budget för 2022 med plan för 2023-2027. Arbetet med budget för 2023 med plan för 2024-2028 utgår från planen för 2023-2027.
Okt-nov 2021	Budgetarbetet inleds i oktober med att Kommunledningsförvaltningen tar fram planeringsförutsättningar som presenteras i slutet av november.
30 november 2021	Kommunstyrelsen behandlar planeringsförutsättningar för budget 2023 med plan för 2024-2028 med anvisningar till förvaltningarnas arbete med planeringsunderlag.
December 2021	Kommunledningsgruppen går igenom planeringsförutsättningarna.
7 februari 2022	Förvaltningarna lämnar planeringsunderlag till Kommunledningsförvaltningen.
Mitten av februari	Kommunledningsgruppen går igenom förvaltningarnas planeringsunderlag och boksluts- och budgetdagen förbereds.
4 mars	Boksluts- och budgetdag. Under dagen görs en genomgång av kommunens och nämndernas bokslut för 2021 samt förutsättningar inför arbetet med budget 2023 med plan för 2024-2028.
Mars	Ny befolkningsprognos.
Februari - april	Kommunledningen arbetar fram kommundirektörens underlag till budget 2023 med plan för 2024-2028. I början av mars har kommunledningsgruppen gemensamma budgetdagar. När kommundirektören tar fram sitt underlag till budgetförslaget på våren 2022 utgår det från den av fullmäktige antagna planen för budgetperioden med beaktande av ny skatteprognos och ny befolkningsprognos. Förändringar i prognoserna kan innebära att nämndernas budgettramar revideras så att budgeten visar samma resultat som den plan som fullmäktige beslutat om.
4 april	Kommunstyrelsens strategiska utskott informeras om arbetet med Kommundirektörens underlag till budget. Vid sammanträdet ges möjlighet till strategiska politiska inspel till budgetarbetet.

I slutet av april	Ny skatteprognos från SKR.
2 maj	Kommundirektörens underlag till budgetförslaget som utgår från den av fullmäktige antagna planen för budgetperioden med beaktande av ny skatteprognos och ny befolkningsprognos presenteras för kommunstyrelsens strategiska utskott. Vid sammanträdet ges möjlighet till strategiska politiska inspel till budgetarbetet.
Maj - november	Utifrån den plan för åren 2023-2027 som fullmäktige beslutade om den 28 september 2021 och budgetförutsättningarna i kommundirektörens underlag till budgeten tar den politiska majoriteten och övriga politiska partier fram förslag till budget för 2023 med plan för 2024-2028.
maj - 1 oktober	Förvaltningarna arbetar fram förvaltningschefens underlag till internbudget för 2023 med plan för 2024-2028 inkl. bilagor. En stor del av förutsättningarna för nämndernas internbudgetar är redan kända. Internbudgetarbetet utgår från kommunfullmäktiges beslut om plan för åren 2023-2027 den 28 september/23 november 2021 och budgetförutsättningarna i kommundirektörens underlag till budget för 2023 med plan för 2024-2028. Förvaltningscheferna informerar kontinuerligt nämnderna om arbetet med internbudget. Parallellt med framtagande av internbudget tar förvaltningarna fram verksamhetsplaner.
September	Om regeringens budgetproposition föranleder förändrade budgetramar tas det upp på kommunstyrelsens ordinarie strategiska utskott.
1 oktober	Förvaltningschefen lämnar ”Förvaltningschefens underlag till internbudget för 2023 med plan för 2024-2028” till de politiska partierna och Kommunledningsförvaltningen.
1 oktober-4 november	Utifrån förvaltningschefens underlag tar den politiska majoriteten i nämnden och övriga politiska partier fram förslag till internbudget för 2023 med plan för 2024-2028.
18 oktober	Kommunstyrelsen behandlar förslag till skattesats för 2023.
4 november	Nämnderna lämnar internbudget.
4 - 9 november	Avstämning av inlämnade internbudgetar samt eventuella justeringar med anledning av budgetpropositionen.
14 november	Kommunstyrelsens strategiska utskott – avstämningen av nämndernas internbudgetar redovisas.

14 november	MBL, information inför förhandling.
17 november	MBL, förhandling § 11.
22 november	Kommunfullmäktige beslutar om skattesats för 2023.
23 november	Utskick till kommunstyrelsen.
29 november	Kommunstyrelsen behandlar förslag till budget för 2023 med plan för 2024-2028 och nämndernas internbudgetar.
6 december	Kommunfullmäktige beslutar om budget för 2023 med plan för 2024-2028 och nämndernas internbudgetar.
1 april 2023	Med anledning av att det är valår 2022 kan nämnderna revidera sina internbudgetar och om de gör det ska de reviderade internbudgetarna lämnas senast den 1 april till Kommunledningsförvaltningen.
April 2023	De reviderade internbudgetarna lämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige som information.